

У СЛУЖБИ ХУМАНОСТИ

Dr. Elizabeth Ross
Др. Елизабет Рос
1878-1915

ЧАСОПИС
ЦРВЕНОГ
КРСТА
КРАГУЈЕВЦА
ГОДИНА V
БРОЈ 8-9
ФЕБРУАР 2015

Црвени крст Крагујевац

Реч председника Црвеног крста Крагујевца

Прим. Др. Стеван Китанић

Поштовани волонтери, пријатељи и сарадници,

Поводом новогодишњих празника, стигла нам је честитка од 85-огодишње госпође Љиљане Говедаревић, угледне крагујевачке глумице у пензији са следећим текстом:

„Упућујем вам велике похвале за свестрано и пожртвовано старање и бригу о њевољама народа због чега у великом простору доброте и хуманости стојите храбро и са поносом! Честитам на успесима активистима Црвеног крста! Добро здравље и добра срећа! Ведрије у 2015. години.“

Хвала драга Љиљана на разумевању и подршци. Ви знате да је помоћ другима итекако лековита, како за угрожене, тако и за душу дародавца.

Хвала поштовани суграђани, руководиоци и запослени у институцијама, компанијама, организацијама и удружењима, на исказаној хуманости и солидарности. Донирајући робу, услуге, новац или волонтирајући, помогли сте породицама и појединцима који су били у невољи.

Мајске поплаве у Србији 2014

За нама је једна од година, која је уз све животне тешкоће које је донела економска криза, била пропраћена и незапамћеним временским непогодама, које су се одразиле на скоро све слојеве становништва. Енормне падавине, поплаве, клизишта, рушење саобраћајница, мостова и кућа – у кратком временском периоду довели су осим угрожености живота жена, деце и људи, и до потпуне неизвесности шта и како сутра у угроженим крајевима.

Па ипак, како и каже наслов нашег часописа „У служби хуманости“, Црвени крст Крагујевца са „армијом“ својих волонтера и стручном службом, ниједног сата нити дана није се двоумио да вером

у људе и помоћи у невољи допринесе и олакша патње угроженима.

Нисмо бројали ни сате, ни дане, у којима су сакупљани храна, вода, средства за хигијену, одећа и обућа у огромним количинама – често захваљујући одзиву грађана. Уз остале службе, наши сарадници и волонтери, стизали су свуда, уз топле речи охрабрења, и другарску помоћ - че-

Мајске поплаве у Србији 2014

сто важнију од одеће и хране. Као и у много других прилика, нико се није пожалио на умор, радно време, тежину посла. Једноставно увек смо у ситуацији да се уверимо да неизвесно време није утицало на идеју хуманости и жеље да део своје доброте поделимо са другима. Радило се много и дуго, а да ипак ниједног тренутка то није утицало на редовне планске активности. Можда је повремено било напорно, али све наше комисије су испуниле своје задатке, а волонтери уверени да у мисији хуманости – неће бити усамљени.

А сада, пред нама су нове године нови изазови. То од нас захтева да наставимо са ангажовањем на социјалним активностима да бисмо помогли социјално угроженој деци, одраслима и старијима, на повећању броја волонтера и оспособимо их за волонтерски рад и да на терену спроводимо здравствено-превентивне активности за све категорије становништва, јер: „Здравље није све, без здравља све је ништа!“

Stevan Kitanic

Штампање Часописа
помогао је Град Крагујевца.

Реч уредника

Др. Љубиша
Милошевић

Овај број ЧАСОПИСА посвећујемо пре свега, врло одговорном ангажовању бројног волонтерског и професионалног чланства Црвеног крста Крагујевца (наравно, у окриљу Црвеног крста Србије), у спровођењу драматичних задатака на санирању највећих запамћених ПОПЛАВА ове земље (2014.), ради којих је Влада Србије са њеним председником на челу, председником државе и другим органима, енергично подигла

на ноге, практично, читаво, веома солидарно становништво, како би се ова изузетно опасна природна катаклизма успешно окончала.

Наглашавамо да овим ЧАСОПИСОМ започињемо „мини јубиларну“ (пету) годину његовог редовног излагања у значајно отежаним финансијским условима, приправни да све оно што смо урадили, у иначе појачаној хуманитарној активности, у РЕДОВНОЈ ИЗБОРНОЈ црвенокрсташкој делатности (2014.), све то транспарентно и критички искажемо - како би још интензивније промовисали све облике добро планираног рада (кроз све своје комисије, органе и тела), свесни своје мисије и визије, чинећи да добротворство сваког нашег члана буде најбрже остварено. И да истакнемо да сви наши добротворитељи без обзира на узраст, на своје тешкоће, увек нађу довољно времена и снаге да помогну другима, ако ништа друго, онда - да бар поделе осмех и лепу оптимистичну реч подршке.

Има ли веће среће за болесног човека него кад зна да у крагујевачком Црвеном крсту има добро организоване даваоце крви који ће му радо дати тражену крвну групу.

Има ли веће радости од оне које доживе остарели људи у руралним срединама кад им у традиционалној „Акцији селу у походе“, дођу под плаштом Црвеног крста здравствени и други стручњаци да им живот учине сношљивијим. Неки да их прегледају, други да им нацепају у зимско време дрва, трећи да их саслушају... А екипе сачињавају људи свих узраста. Заједничко им је да су хумани. А тек како сјајне доприносе дају чланови „Кутка за квалитетније старење“ и наши млади у Теренској јединици „Др Елизабет Рос“! Брига о старијим лицима се редовно води, али се и младима посвећује максимална пажња, било да су у основној, средњој школи или на факултету.

Они, у последњим годинама значајно и квалитетно и квантитативно увећавају и подмлађују наше волонтерско тело. Делују у екипама прве помоћи, на такмичењима се високо пласирају. Дају пун допринос у свим облицима вршњачке едукације. Запажени су и у хуманим међународним контактима, негујући све принципе међународног Црвеног крста.

Прошле године у свету је обележена стога година од почетка ВЕЛИКОГ РАТА, а ове године у Крагујевцу и век од смрти др Елизабет Рос, која је са своје две сараднице у то време лечила на хиљаде тешких болесника. Све три су сахрањене на Градском гробљу у Крагујевцу. И сваке године традиционално се држи помен овим здравственим радницима. Крагујевчани никад неће заборавити величину њиховог дела. Из захвалности према њој, теренска јединица младих у Црвеном крсту Крагујевац носи њено име: „ЕЛИЗАБЕТ РОС“.

Надамо се да обрадом ових тематских целина, иако крајње штедљиво, с обзиром на средства која успевамо да набавимо, и још неких јако важних активности, као нпр. бележењем свега ревалентног у раду народних кухиња, Часопис успева да буде актуелан у подршци целокупне хумане делатности преко 6.000 волонтера, професионалног дела Црвеног крста Крагујевца и бројних корисника њихових услуга.

ИЗ САДРЖАЈА

Реч председника.....	2
Реч уредника.....	3
Хероине двадесетог века.....	4
Хуманитарни изазов.....	11
Моја прича о Црвеном крсту....	18
У служби хуманости.....	22
Медаља у рукама нашег председника.....	35
Свако давање крви је поклон..	48

Издавач
Црвени крст Крагујевац

За издавача
Невенка Богдановић

Главни и одговорни уредник
Др Љубиша Милошевић

Графички дизајн
Никола Богдановић

Лектор
Марица Патрновић

Бесплатан примерак

Штампа
Штампариа „Графостил“
Крагујевац

Тираж
500 комада

Адреса редакције
Ул. Св. Марковића бр.7,
34000 Крагујевац, Србија
Тел.+381 34 332-617
331-737

e-mail:
kragujevac@redcross.org.rs

ISSN 2217-7655

Хероине 20. века

Волонтери Данијела Јевтић и Срђан Обрадовић полагају венац испред отправника полова Амбасаде Велике Британије у Србији, 14. фебруар 2014.

Прошло је 100 од смрти Др Елизабет Рос, шкотске хуманисткиње која је почетком 1915. године притекла у помоћ рањеним и болесним војницима у Крагујевцу и 14. фебруара исте године преминула и сахрањена у Крагујевцу. Датум њене смрти се узима и као симбол и дан сећања на све преминуле лекаре и медицинско особље, њихов допринос и целопукно жртвовање за Србе и српски народ од 350 страних лекара који су у то време је радили у Србији, преминуло је 126.

Отуда се на дан смрти Др Рос, који је уједно и дан њеног рођења (14.02.1876.год.), сваке године у Крагујевцу одржава помен докторки Рос и другим преминулим хуманисткињама у Крагујевцу – Мејбел Диермер, Лоуис Џордан, Лорни Ферис, Маргарет Наил-Фреизер, Агнес Минчел.

ДР ЕЛИЗАБЕТ РОС

Многим болесницима је једини трачак наде била Др Елизабет Рос, која је дошла из градића Тејна из Шкотске. Говорили су за њу да се „таква особа ретко среће“. Свакодневно је, у болници за заразне болести у Крагујевцу, била на најтежем послу, који су људи

обично избегавали да прихвате, била је једини лекар који је стајао уз своје болеснике све док је могла да стоји на ногама. Оболела је и преминула од пегавог тифуса, сахрањена 14.02.1915.године уз највеће државне почасте. Из недеље у недељу умирале су младе Британке које су неговале болеснике у крагујевачким болницама. Сестре нису знале да је следећа жртва Маргарет Фејзер, па потом Агнес Минчел. Живеле су у страху и питале се међу собом која ће од њих бити следећа жртва. Поред Елизабет Рос данас су у Крагујевцу и гробови Мејбел

Диермер и Лорне Ферис. Госпођа Диермер, лепа и елегантна дама, била је даровит писац, илустратор, драмска списатељица и позоришни редитељ, која је своју каријеру започела као песник и приповедач за омладину. Била је уда-та за свештеника и мајка двојице одраслих синова. Синови су ступили у војску, муж постављен за свештеника британских мисија у Србији, а она је одлучила да се као добровољна болничарка пријави за одлазак у Србију. Мејбел Диермер је умрла 11. јула 1915. године од трбушног тифуса. Једна од најомиљенијих сестара - Лорна Ферис била је здрава и снажна двадесетпетогодишња девојка и одличан зналац језика, која је требала да се у септембру врати кући и венча. Умрла је у Крагујевцу 4. јула 1915. године и сахрањена је са свим војним почастима.

Град Крагујевац, Црвени крст Крагујевца и Омладинска теренска јединица, која је по Др Елизабет Рос добила име, сваке године организује комеморативну свечаност у знак сећања и захвалности за немерљиве жртве ових хуманисткиња.

Церемонија 14. 02. 2014. године, започета је пријемом за делегације у Свечаном салону града у 11 сати, а потом је на Варошком гробљу

Чланови ОТЈ "Др. Елизабет Рос" са: Луиз Милер, потомцима британских хуманисткиња, Њ.Е. амбасадорима Канаде, Аустралије и Велике Британије

Млади волонтери Црвеног крста приликом потписивања књиге „Наш брат“ од стране аутора Луиз Милер

са почетком у 12 сати опело служио Епископ Шумадијски господин Јован. Гости Града и Црвеног крста Крагујевца, који су имали велику жељу да наведеним хуманистичкињама одају почаст, поред Њ.Е. амбасадора Велике Британије, Канаде и Аустралије, представника министарстава и Војске Републике Србије, Црвеног крста Србије и Међународног комитета Црвеног крста, су и ове године били госпођа Луиз Милер, публицисткиња и ауторка књиге „Наш брат Флора Сендс“ и њен супруг Пол Њутн. На ову церемонију, 2014. године је госпођа Милер довела и директне потомке изузетно значајних жена из Шкотске у то време: из Канаде помену је присуствовала Санди Вилсон, потомкиња Евелине Хаверфилд (оснивача Фонда за помоћ војницима, војним инва-

Волонтер Бранислав Петровић са књигом „Наш брат“

лидима и деци Србије), а из Велике Британије - Бен Џонсон, потомак Флоре Сендс, о којој говори књига „Наш брат“. Одавање почасте Др Рос 2014. године су пратили и специјални дописници ББС-ија.

Исте вечери, у Дому војске Србије у Београду са почетком у 20 сати, волонтери и представници Црвеног крста Крагујевца су присуствовали Свечаној академији, коју је организовало Удружење ратних добровољаца 1912-1918., њихових потомака и поштовалаца. Том приликом су уручене почасне чланске карте потомцима ратника и хуманиста из Првог светског рата из Велике Британије и Републике Србије, а поводом 100 година од почетка Великог рата.

Др. Љиљана Никшић, Луиз Милер, Бен Џонсон, и Дејан Вуковић (с лева на десно) на свечаној академији у Дому војске, 14. фебруар 2014. године

На поменутој свечаности, посебна захвалност је исказана Црвеном крсту Крагујевца за вишедеценијско неговање сећања на британске хуманисткиње, а секретар Црвеног крста Крагујевца госпођа Невенка Богдановић се том приликом захвалила председнику Удружења др. Видоју Голубовићу и др. Љиљани Никшић, начелнику Одељења за дијаспору при Министарству спољних послова, на препознатом залагању и истакла да ће крагујевачки Црвени крст наставити да достојанствено негује то сећање и поштовање Крагујевчана према заслугама свих медицинских радника који су у то време били уз српски народ.

БАРОНЕСА ЕВЕЛИН ХАВЕРФИЛД

Почетком маја 1915. године, у време када је борба са пегавим тифусом у Крагујевцу била тешка и неизвесна, у Крагујевац је у друштву др. Елси Инглс стигла и Шкотланђанка Евелин Хаверфилд. Напустивши своју приватну болницу у Француској, ова одважна и храбра жена кренула је да помогне Србима. Евелин Хавер-

Евелин Хаверфилд

филд је преузела управу болнице у Крагујевцу. Евелин се веома добро снашла на послу медицинске неге рањеника и болесника, научила је српски језик и увек била на услузи особљу и пацијентима. Потпуно се саживела са средином у којој је радила и људима које је сретала. Упамћено је да је, у време великих несташница хране, Евелин знала да се преобуче у одело сељанке, оде на пијаци, прода нешто од свог личног златног накита и за добијени новац рањеницима купи најнеопходније намирнице. И тако је радила све док је имала шта да прода. Била заробљена на дужности од Немаца а почетком марта 1916. године преко Међународног комитета Црвеног крста је извршена репатријација и Евелин је са осталим члани-

цама Шкотских жена враћена у Енглеску. Евелин касније упознаје Флору Сендс и заједно оснивају покретну кухињу у близини Кајмакчалана и несебично помажу српским ратницима који су септембру 1918. године пробијају Солунски фронт. Године 1919. Евелин је дошла у Ужице, Косјерић и Бајину Башту где ради на оснивању домова за ратну сиричад и унапређењу здравствених прилика у крају. У Бајиној Башти је отворила Дом за децу палих ратника у ослободилачким ратовима од 1912.- 1918. године, била је управник дома и организатор свих акција. У том дому је било смештено око стотину деце, а поред смештаја, имали су и часове васпитања и образовања. Један од некадашњих штићеника овог дома је међу својим забелешкама пред смрт записао: „Били смо гладни, боси, поцепани, шугави и бедни. Евелин нас је спасила свега тога. Научили смо да перемо зубе, једемо из своје порције, по први пут смо проба ли лимун, смокву, поморанџу“. Са својим сарадницима Евелин је отворила и школу за медицинске сестре. Та изузетна жена је ишла од села до села, кроз беспућа, да би делила помоћ и неговала болеснике и војнике рањене у рату. Напорно је радила са енглеским мисијама у Србији на оснивању хуманитарних организација, школа за медицинске сестре и формирању здравствених задруга. Остало је упамћено да је ова пламенита Шкотланђанка волела јахање коња и пецање на Дрини. Услед напороног и исцрпљујућег рада, у тешким условима, Евелин Хаверфилд се разболела од тешке упале плућа и преминула 21. марта 1920. године. Сахрањена је у порти бајинобаштанске цркве. Пречасна Евелин Хаверфилд је одликована највишим српским одликовањима: Орденом Светог Саве и Орденом Белог орла са мачевима, који јој је додељен постхумно. Срби су за њих били драги народ – храбри, једноставни, издржљиви, поштени, природни, спремни да трпе без јадиковања.

ФЛОРА СЕНДС

Флора Сендс је само једна од више стотина Британки које су притекле у помоћ Србима и на

Флора Сендс

самом почетку рата се придружила мисији упућеној у Србију. У поређењу са другим чланицама британских мисија, Флора Сендс је јединствена по много чему. Она је била једина британска жена која је током ратних дејстава успела да напредује до официрског чина. Такође, она је била једина странкиња која је икада одликована највишим српским одликовањем, Карђорђевог звездом са мачевима, за изузетну храброст под непријатељским дејствима. Током својих пензионерских дана у Сафоку, Флора је скоро извесно била скоро једина жива Енглескиња са бугарским шрапнелом у костима, што је била „успомена“ на бомбашки напад током битке код Битоља, када је била озбиљно рањена. Уживала је највеће могуће поштовање српских војника уз које је била у најтежим и најзахтевнијим ситуацијама. Дивљење је било обострано. Флора Сендс се током рата враћала у Британију само да би прикупљала средства за подршку војним циљевима Србије. Током ужаса повлачења Срба преко планина ка острву Крф крајем 1915. године, Флора је у свом дневнику написала да ће када буде остарила памтити тренутке које је провела са храбрим друговима у логору српске војске на планини Баба. Флора Сендс је овде створила чврсте пријатељске везе и продужила је боравак у Београду када се рат завршио.

Др. Жарко Вуковић, поч; крај споменика Др Елизабет Рос и њених сарадница у Крагујевцу

МИСИЈА ДР ЖАРКА ВУКОВИЋА

У породичној архиви породице Др Жарка Вуковића, посебно место заузима документ од 12. септембра 1918. године којим се, за показану храброст и присебност, похваљује потпоручник господин Коста Вуковић. Од тог документа и прича оца - ратника, добровољца са Добруџе и Солунског фронта, припадника Младе Босне, потичу прва Жаркова интересовања и жеља да више сазна о Великом рату. То није могао током школовања, јер се о Првом светском рату врло мало учило.

Касније као лекар, бавећи се Социјалном медицином и историјом медицине, дошао до првих сазнања о епидемији пегавца и великим жртвама. То га је подстакло да почне свој истраживачки рад о Првом светском рату. Историја и публицистика бавиле су се биткама и победама, а мало и недовољно пажње било је посвећено огромним губицима и жртвама које је поднео наш народ, доведен до ивице опстанка.

Близу три деценије рада и истраживања посветио је Жарко том делу Великог рата. Посебну пажњу посветио је раду хуманитарних и медицинских мисија савезничких земаља које су, током тих ратних година дошле у Србију да помогну нашем народу.

Међу њима, својом бројношћу и организацијом, посебно су се истичале мисије Болница жена Шкотске и њихов оснивач – Др Елси

Инглс. У њиховом саставу било је лекара, болничарки и другог особља из Шкотске, Енглеске, Ирске, Аустралије, Канаде, Новог Зеланда и др.

Највећу пажњу у свом истраживачком раду, Жарко је посветио управо њима. Годинама је читао и изучавао стучну литературу, историјску грађу, дневне листове и периодику из тог времена (страну и домаћу), дневничке записе и биографије чланова мисије.

Истовремено, Жарко је неуморно писао и објављивао фељтоне и напise о раду ових мисија и њеним припадницама у дневним листовима и часописима, држао предавања и организовао скупове на ову тему. Обезбедио је превођење и објављивање књиге Монике Крипнер "THE QUALITY OF MERCY - WOMEN AT WAR SERBIA 1915-1918", за коју је написао преговор. Организовао је и превођење књиге дневничких белешки Изобел Рос „Мала сива препелица“, за коју је такође написао предговор. За Радио - Телевизију Србије је snимио три документарна филма: „Добре виле српског народа“, „Добре виле у свету заборав“ и „Србија не заборавља“.

Као резултат овог дугогодишњег рада, настала је књига „Савезничке медицинске мисије у Србији 1915.“ Књига је имала два издања: 2004. године – „Плато“ и 2009. године – „Филип Вишњић“.

Предани и пожртвовани рад припадница Болнице жена Шкотске и

њеног оснивача Др Елси Инглс, остали су у сећању нашег народа. Од доласка прве болнице на Божић 1915. године у Крагујевца, више болнице је формирано широм Србије, а у њима је уз негу рањених и болесних војника, велику помоћ добијало и цивилно становништво, посебно жене и деца. Све време рата, оне су биле уз наш народ и војнике, не само у Србији него и у Добруџи на Солунском фронту.

У свом раду на очувању сећања и одавања почasti племенитим припадницама Болнице жена Шкотске Жарко се посебно ангажовао, сарађујући са организацијом Црвеног крста Крагујевца и локалним властима желећи да, комеморација у Крагујевцу на дан смрти Др Елизабет Рос – 14. фебруара, добије шири значај и да поред учешће свих градских структура у томе учествују и представници земаља савезница. Тиме је Жарко враћао дуг граду који је њега и његову породицу прихватио 1914. године, када су као избеглице нашли своје уточиште у Крагујевцу. Отац Коста, учитељ, постављен је на место управитеља Основне школе у Старој Колонији па је тако и Жарко постао прави „Колонац“. У Крагујевцу је Жарко завршио Гимназију, а после завршених студија Медицине, вратио се у Крагујевац. Као млади лекар, радио је у здравственој станици бр. 2, отворио је и организовао здрав-

Др. Жарко Вуковић, поч на отварању здравствене станице број 5 у Ердоглији.

ствену станицу бр. 5 у Ердоглији и истовремено радио као предавач у Медицинској школи. И после одласка из Крагујевца, остао је дубоко везан за овај град. Ту су му остали родитељи, а негде у Шумарицама, заувек је остао да лежи најстарији брат Славко, стрељан 1941. године са Крагујевачким ђацима.

кресе зраци нашег сунца“, је и по света светој и узвишеној мисији нас лекара и медицинских сестара да су немерљиве границе наше посвећености пацијенту и говори о томе да Срби и народ Крагујевца знају да је таква жртва вредна сећања.“

разарањима није могао упоредити са било којим ратом који је историја до тада познавала.

После Ултиматума Србији и брзе објаве рата, већ у првој половини августа 1914. године почеле су и прве ратне операције на граници Србије и Босне и Херцеговине. Како је Крагујевац својим положајем у централном делу Србије и центром војне индустрије био поштеђен, бар у првом налету, ратних операција, био је седиште Врховне команде са војводом Радомиром Путником на челу, Пресбиороа, многих државних институција, стециште многих страних представника, аташеа, конзула, министара, новинара, пустолова и шпијуна. Нажалост, у ратним операцијама и недаћама приликом повлачења српске војске уништена су многа документа која би сведочила о овом херојском добу српског народа, тако да су наша истраживања углавном усмерена на сведочанства, дневнике и другу сачувану преписку наших и страних лица која су боравила по разним основама у Крагујевцу и Шумадији. Истовремено је Крагујевац био, после Ваљева, главни центар за лечење рањеника и стециште заробљеника. Припремљени капацитети Окружне и Војне болнице за прихват и лечење рањеника ни издалека нису били довољни за ратне потребе.

Волонтер Срђан Обрадовић на гробу Др Елизабет Рос, поводом обележавања Дана примирја у Првом светском рату, 11. новембар 2014. године

Поводом дана примирја у Првом светском рату - 11. 11. 2014. године, Др Гордана Дамњановић, члан Градског већа за здравство и социјалну политику Града Крагујевца, положивши венце заједно са члановима ОТЈ „Др Елизабет Рос“, представницима медија изјавила је следеће:

„Епитаф уклесан на надгробним споменицима: „Народу сте српском даровале срце, ваша дела

ВОЈНА БОЛНИЦА У КРАГУЈЕВЦУ 1914-1915. ГОДИНЕ

За разлику од Балканских ратова када се ратовало далеко од од свог родног краја, у току Првог светског рата бранило се своје родно село, варош, град – кућни праг. Тек што се изашло из два Балканска рата наметнут нам је био нови рат који се по својим војним мерама, страдањима и материјалним

По избијању рата, прва помоћ Србији дошла је од Друштва Црвеног крста савезничких и неутралних земаља. Непосредно после аустроугарског објављивања рата Србији, Швајцаркиња Катарина Штурценегер, дошла је у Србију бродом преко Италије и Грчке. Прво станице у Србији била јој је Војна болница у Нишу где је стигла већ 10. августа 1914. године. Пошто је у болницама у Нишу и око њега постало мало мирније, упутила се ка "главном центру рањеника и заробљеника" - Крагујевцу, где је стигла 15. септембра 1914. године. Када је стигла у наш град, прво је отишла у Црвени крст где је сачекао председник Црвеног крста, апотекар Јанковић, а потом је одвео у велику касарну где је било смештено преко 1000 рањеника. Према њеном сведочењу, а које је објављено у њеној књизи "Србија у Европском рату 1914-1915", сазнајемо да је у Војној болници затекла др. мед. Вучетића, његову супругу и ћерку, као и пуковника др Романа Сондермајера, шефа армијског санитета, одличног хирурга. Доктор Роман Сондермајер био је Пољак, оснивач Хирушког одељења

Члан Градског већа - Др Гордана Дамњановић, секретар Црвеног крста - Невенка Богдановић и секретар Секретаријата Градске управе - Никола Рибарић

Војна болница у Крагујевцу 1914

сталне војне болнице у Београду. Све ове особе Катарина Штурценегер је познавала још из Швајцарске. Иако су радили у веома скромним условима, са минимумом потребних средстава, Катарина Штурценегер је била одушевљена организацијом рада, енергијом и пожртвовањем свих лекара, медицинског и помоћног особља. Рањеници су стално пристизали, а смештани су и по ходницима Војне и Окружне болнице. Хирурги Вучетић и Сондермајер са четворицом секретара, који су знали латински језик, са само пар сати су административно обрађивали по 100 пацијената (име и презиме, место рођења и становања, године живота, војни чин и припадност војној формацији, место борбе и налаз у вези са раном и повредом). На тај начин је сваки пацијент имао свој болеснички лист изнад свог кревета, и посао за Биро и извештај био спремљен. Значајно је и то што је велики број рањеника, нарочито оних који су довожени са Церског фронта, били са веома тешким ранама изазваним дум-дум мецима.

Само недељу дана касније у Крагујевац је стигла и јединица, од 19 чланова, грчког Црвеног крста на чијем челу је био др Номикос. Са њим је било још 6 лекара. Ова јединица је остала у Крагујевцу све до друге половине фебруара 1915. године. Крајем септембра из Русије је у Крагујевац стигла једна од две јединице Словенског добротворног друштва. Јединица која је стигла у наш град бројала је 18 чланова, а шеф-лекар био је др Сичев.

Поред ових мисија велику помоћ пружио Србији и Крагујевцу пружио је Одбор за помоћ Србији који је ос-

нован 23. септембра 1914. године у Великој Британији. На челу Одбора био је лондонски лорд бискуп, а међу оснивачима били су веома утицајни људи као што су Роберт Ситон Вотсон, Артур Еванс, Бертрам Кристијан, леди Пеџет и други. Овај Одбор је до лета 1915. године опремио пет медицинских екипа за самосталан болнички рад. Мејбл Грујић, супруга српског дипломате Славка Грујића, заједно са Одбором за помоћ Србији прикупили су новац за Српски Црвени крсти за куповину ћебади за избеглице у Србији.

Велику помоћ Крагујевцу пружила је и организација Болница шкотских жена за службу у иностранству, која је оформљена у оквиру Шкотске федерације друштава за право гласа жена са седиштем у Единбургу. Прва јединица Болнице шкотских жена у новембру 1914. године упућена у Француску, а друга, на челу

са докторком Елинор Золто у Србију, крајем 1914. године. Болничарке Шкотске мисије су стигле у Крагујевац у време када је тифус увелико почео да се шири. Према сведочењу Катарине Штурценберг тифус је настао и почео да се шири из Ваљева, изазван многобројним лешевима који су лежали наоколо, пошто Аустријанци који су се брзо повлачили нису стигли да их сахране. Како се становништво кретало из ове вароши у друге делове земље, тако се и болест неконтролисано ширила. Шкотлађанка др Елизабет Рос, која је у Србију стигла у време епидемије из Персије, већ је радила у резервној болници за заразне болести са двојицом грчких лекара, неколико болничара и медицинских сестара. Ова храбра лекарка одмах по доласку је преузела више од 250 болесника. Како се епидемија брзо ширила Елизабет Рос је са чланицама Шкотске мисије имала преко 550 кревета у 3 болнице. Само месец и по дана касније, др Елизабет Рос је оболела од тифуса и умрла 14. фебруара 1915. године. Сахрањена је у Крагујевцу на Варошком гробљу уз највише државничке и војне почести, као и уз присуство великог броја грађана Крагујевца.

Госпођа Мејбл Сент Клер Стобарт је руководила болницом са шест диспанзера и посебну пажњу посветила лечењу становништва у околини Крагујевца. Велики број рањеника и људи оболели од тифуса, попунили су све расположиве болничке капацитете које је град као што је Крагујевац могао да пружи. Поред Војне и Окружне болнице, рањеници и болесници од тифуса, који никако нису смели да буду заједно у истим објектима, били су смештени у Крагујевачкој гимназији, Конаку кнеза Михаила,

Војна болница у Крагујевцу 1914

Женској гимназији, школама, касарнама, хотелима, кафанама, мамагацинима, (оно што сигурно знамо, а вероватно и у још који зидани објекат). Због недостатка капацитета у Великом парку и на простору Вашаришта било је монтирано око 60 шатора у којима су смештени углавном болесни војници и становници Крагујевца. Неколико хиљада заробљеника, углавном Аустријанаца, који су помагали медицинским екипама, а чији се заробљенички логор налазио иза Војне болнице, такође су оболевали од пегавог тифуса и лечени као и наши војници и грађани Крагујевца. О њима су се бринули аустријски лекари и углавном аустријско медицинско особље. Због лоше медицинске заштите сеоског становништва Шумадије, а које је такође захватила епидемија, шатори са основном медицинском заштитом били су постављени на више локација на путу Крагујевац – Топола – Младеновац.

Преломни тренутак у сузбијању стављању под контролом епидемије тифуса представља искуство Енглеске санитетске мисије, мајора Г.Е. Стамерса и пуковника Вилијама Хантера, из Бурског рата. Уз помоћ пуковника Божидаревића и потпуковника Дерока из ВТЗ-а у Крагујевцу конструишу парни дезинфектор којим је учињена прва успешна дезинфекција. По наређењу Председника српске Владе Николе Пашића, у ВТЗ-у се производи 100 комада овог дезинфектора што даје веома добре резултате и вероватно то прекида епидемију. Ова справа је после рата била промовисана на светским медицинским конгресима и добила је назив "Српско буре".

Ова епидемија је десетковала крагујевачке лекаре и њихове

помоћнике. Од тифуса умрли су: др Никола Велимировић, први управник резервне болнице, др Илија Коловић, његов заменик, др Миша Михајловић, управник Окружне болнице, др Герасим Ивезић, секретар Лекарског клуба, др Боривоје Радосављевић, санитетски капетан I класе, санитетски мајори др Живојин Стојадиновић и др Александар Ђирић, санитетски поручник др Александар Мисирлић, медицинска сестра Зорка Јовановић. Треба споменути да је у Окружној болници умро и син војводе Петра Бојовића, лекаринар Војислав Бојовић.

Значајан допринос у збрињавању рањеника и болесника дале су и чланице наших хуманитарних организација: Црвеног крста, Кола српских сестара, Друштва "Милосрђе", Крагујевачког женског друштва и грађана Крагујевца. Многе чланице наших организација дале су свој живот пружајући помоћ оболелим од тифуса. Према извештајима из фебруара и марта 1915. године, 45 лекара је умрло од тифуса и за све друге потребе српске војске остало је само 350 лекара. Овај број лекара морао је да лечи 48 000 рањеника и болесника по санитетским установама. Тек на пролеће 1915. године, великим напорима медицинског особља и сталном дезинфекцијом болничких просторија и шатора, тифус је стављен под контролу.

Ако се узме у обзир да је у Крагујевцу било у сваком тренутку преко хиљаду тешких рањеника, најмање још толико оболелих од тифуса који су морали да имају карантинско лечење, као и знатан број рањених и оболелих заробљеника (њихов број је тешко утврдити) онда се може само замислити каква је ситуација била у Крагујевцу,

вароши која је пред почетак Првог светског рата имала око 15 000 становника. За само неколико месеци број људи у Крагујевцу порастао је за око 30%, и то становника које је требало хранити и лечити, а знамо у каквој ситуацији је била и Србија, а самим тим и Шумадија и Крагујевац.

Земља исцрпљена ратовима, немаштином, радно способно мушко становништво у војним јединицама и не привређује, а потребе за храном, војном опремом, наоружањем и санитетским материјалом велике, само су неки основни параметри над којима се обичан човек замисли и покушава да неком најосновнијом логиком покуша да схвати тежину комплетне ситуације. Катарина Штурценегер у својој књизи "Србија у Европском рату 1914-1915" каже да често није било могуће обезбедити три obroка дневно, али и да нико није умро од глади. Живот у Крагујевцу био је усмерен на рад Војне фабрике, где је требало обезбедити оружје за војне операције, на лечење рањеника и оболелих од тифуса, на спречавање даљег ширења заразе и на обезбеђење хране за тако велики број људи.

Евакуација војних болница из Крагујевца је почела 11. октобра 1915. године. Од тих болница су касније на Солунском фронту формиране четири пољске хируршке болнице у баракама, опремљене операционим салама, у којима су радили преживели крагујевачки лекари и хирурзи: пуковник др Ђорђе Владисављевић, који је тада био Начелник санитета Врховне команде и др Саво Поповић, начелник санитета Друге армије. На основу искуства које су стекли у првим годинама овог рата и високог нивоа стручних и организаторских способности наших хирурга, генерал Фурније, инспектор француског војног санитета, наредио је уочи пробоја Солунског фронта да се француски рањеници шаљу искључиво у српску војну болницу. При пробоју фронта наши војни хирурзи су оперисали одмах уз линију фронта и збринули 180 рањеника. После пробоја Солунског фронта друга пољска хируршка болница се враћа у Крагујевац. По завршетку ратних дејстава командант Друге армије Војвода Степа Степановић јавно похваљује рад ове болнице и износи је као пример успешног рада: "Ово је модел и школа како треба хируршка болница да изгледа".

М.А.Предраг Илић

Војна болница у Крагујевцу, "Модел и школа као треба хируршка болница да изгледа" Војвода Степа Степановић

Хуманитарни изазов

Корисници хуманитарне помоћи приликом једне од дистрибуција у Црвеном крсту

Поплаве су у Србији погодиле на хиљаде житеља, којима је изненадна али снажна бујица у тренутку нанела велики губитак - гутак ближњих, имовине, сигурности. Многи, већ довољно материјално осиромашенима, нове недаће су још теже поднели. Ипак, оно што је улило наду и њима појединачно, а и друштву уопште јесте брзо, ефикасно и безрезервно деловање волонтера, њихова спремност на солидарност, спремност да саосећају и баве се туђим проблемима. Искуство крагујевачког Црвеног крста се односи на свакодневно ангажовање око 60 волонтера, који су помагали и енергију усмеравали на прави начин. Импазантна је чињеница да је реализовано око 7200 волонтерских сати у том периоду. Имајући у виду ту снагу и даље неговање добре сарадње међу свим релевантним градским институцијама, можемо бити уверени да су последице поплава саниране у што краћем року и тиме испит Крагујевчана из хуманости – положен.

Црвени крст Крагујевца је почев од 15. маја 2014. године па до 2. јуна 2014. године, имао представника који је учествовао у раду свих 14 седница градског Штаба за ванредне ситуације, извештавао чланове о активностима Црвеног крста, а закључке истих преносио за реализацију. Такође је Црвени крст учествовао у раду Окруж-

ног штаба за ванредне ситуацију, у периоду од 15. до 23. маја. Непосредно при објављивању првих вести о насталим поплавама и штетама које исте наносе становништу у неколико најпре погођених општина у Србији, у петак – 16. маја 2014. године, у току радног времена запосленима у Црвеном крсту су се већ јавили поједини грађани, вољни да помогну у било ком смислу и дају свој допринос пружању помоћи угроженима. Сва лица су евидентирана и обавештена о могућим активностима, али уједно и замољена за стрпљење и разумевање за деловање у скла-

ду са инструкцијама које буду уследиле од стране Штаба за ванредне ситуације. Исте вечери, службени телефони свих запослених, као и интернет презентације, били су пуни података и контаката особа мотивисаних да помогну. Та чињеница је подстакла Црвени крст Крагујевца да окупи своје волонтере и организује њихова дежурства на пунктовима за пријем хуманитарне помоћи у просторијама Црвеног крста. То је заправо значило да су те вечери: направљени распореди дежурстава, контактирани волонтери и запослени, израђени спискови за вођење евиденције о донаторима, за дежурне припремљене писмене инструкције, припремљени и умножени флајери са инструкцијама за новчане донације (жиро-рачун Владе Републике Србије, број за СМС поруку и благајна Црвеног крста Крагујевца). О планираним активностима била је обавештена чланица Градског већа за социјалну политику - др Јасмина Недовић, која је исте и подржала. Помоћ од првих хуманих Крагујевчана је пристигла у Црвени крст још исте ноћи и примили су је запослени у кухињи (који раде на припремању школске ужине), а већ од раних јутарњих сати, у двориште Црвеног крста су почеле да пристижу донације појединаца, предузећа и компанија. Убрзо се схватило да планирани број волонтера неће бити довољан, те су се примања и складиштења хуманитарне помоћи латили многи млади

Солитарност грађана на делу- прикупљање новчаних прилога за угрожене у поплавама, мај 2014. године

храна	хигијена	ћебад	душеци	чизме	пијаћа вода	остало (шк.прибор, играчке, књиге, обућа)
14.862 кг	13.452,5 кг	389 ком.	73 ком.	54 пари	29.448 литара	17.097 кг

Табела 1

људи, средњошколци, студенти, спортисти, које је већ пређашња хуманост довела у Црвени крст. Та субота, 17. мај, остала је свима у памћењу по томе што је једино јака киша у касним вечерњим сатима успела да „наговори“ Крагујевчане да своју наменску помоћ донесу следећег дана. Дежурства тј. рад на прихватању хуманитарне помоћи за поплављене општине су тог викенда трајали од 9 до 19 сати.

Како су се магацински капацитети Црвеног крста убрзо попунили, Град Крагујевац је омогућио Црвеном крсту да од понедељка - 19. маја, користи и магацински простор СЦ „Младост“ на отвореним базенима, где су примане донације физичких и правних лица и одакле је дистрибуирана помоћ према поплављеним општинама.

Паралелно са прикупљањем хуманитарне помоћи, почев од 18. маја па све до краја ванредне ситуације, текао је процес достављања исте у најгроженије општине, на основу сазнања Штаба, исказаних потреба самих општина и организација Црвеног крста. С обзиром на то да је, захваљујући донацијама физичких и правних лица, Црвени крст Крагујевца располагао значајним количинама хуманитарне помоћи (храна, храна за бебе, средства за хигијену, пијаћа вода, специфична храна за одређена

оболења, гардероба, обућа, ћебад, прекривачи, постељине, гумене чизме), достављено је више од 70 тона помоћи следећим општинама: Смедеревска Паланка, Свилајнац, Параћин, Рача, Топола, Крупањ, Владимирци, Баточина, Обреновац, Шабац, неким општинама и по више пута, пређено 4.500 км ван града. Напомињемо и да је током читавог периода ванредног деловања, почев од 18. маја, Црвени крст Крагујевца одговарао и на потребе снабдевања храном све породице на територији села Страгари (Крагујевац) које су, услед поплава и урушавања пута, биле привремено одсечене од града.

Структура дистрибуиране хуманитарне помоћи може се видети на табели 1.

Напомињемо да су превоз помоћи до угрожених општина вршили представници транспортних предузећа или предузећа која имају у свом власништву возила за превоз већих количина помоћи, потпуно бесплатно, стављајући на располагање своје возило, возача, гориво и све друге трошкове, а често и сопствену снагу, радећи непрестано на утоваривању и истоваривању хуманитарне помоћи. Поверење ове врсте, Црвеном крсту је указало 27 таквих предузећа, њих 13 је обавило превоз, неки од њих и по више пута (искључиво због капацитета и расположивости возила у датом

тренутку), али су свакако иницијатива и спремност свих превозника за сваку похвалу. Напомињемо такође да су у пратњи сваке донације хуманитарне помоћи другим општинама, била по 2 или 3 волонтера Црвеног крста, ради лакшег просторног и административног сналажења.

Поред оквирног броја од око 3000 физичких лица (многи су желели да остану анонимни), помоћ је, куповином, донацијом сопствене робе или новца пружиле 104 компаније, фирме, предузећа, институција, група, што је свеукупно изузетан доказ узајамне солидарности.

Добру сарадњу и спремност за пружање помоћи, Црвеном крсту Крагујевца показали су и касарна „Милан Благојевић“ на челу са командантом касарне господином Перишићем. Поред редовног обезбеђивања опреме, господин Перишић је показао спремност да се у овој касарни складишти још робе, а и случају већих евакуација – и становништво смести у истој. Такође су Апотекарска установа Крагујевац, као и приватне апотеке, максимално помагале, донирајући значајне количине маске, дезинфекционих средстава и друге опреме, битне за заштиту од здравствених последица поплава.

Током овог периода прикупљања и дистрибуције помоћи, Црвени крст Крагујевца су посетила два представника и одељења за инспекцију – санитарни инспектор и инспектор Одељења пољопривредне инспекције. Оба записника су позитивна, а начини рада у складу са важећим законским прописима.

На едукацији деце и превенцији заразних болести, Црвени крст Крагујевца се бави ангажовањем својих сарадника у основним и средњим школама, којима је достављен адекватан материјал за рад са ученицима на ову тему. Такође је едукација становништва изршена и за мештане села Влакча (23. маја) и Цветојевац (30. маја), током акција „Селу у походе“, у овим местима.

Ангажовање младих Крагујевчана у прикупљању и припреми хуманитарне помоћи за подручја погођена поплавама - мај 2014. године

Волонтери Црвеног крста крагујевац са члановима Мото-клуба "Смак", који су допремили изузетно значајну хуманитарну помоћ за поплављене

Свесрдну подршку и безрезервну помоћ да у прихватним центрима у Београду, својим знањем помогну у ублажавању траума од доживљене несреће, понудили су волонтери - психолози, који су се убрзо потом, услед евакуација породица у Крагујевцу, у оквиру Саветовалишта за ментално здравље Дома здравља, организовали и пружали психо-социјалну и саветодавну помоћ.

Са мотивом прикупљања помоћи за угрожене од поплава, под „окриљем“ крагујевачког Црвеног крста, реализоване су и следеће активности:

- акција добровољног давања крви, у простору хотела Крагујевац, дана

27.05.2014. године, у организацији Подружнице Црвеног крста и руководства Групе „Застава возила“. Тога дана крв је дало 31 лице, а из медицинских разлога одбијено 9 особа.

- гала концерт оперске музике у Свечаној сали Прве крагујевачке гимназије, дана 27.05.2014. године, у знаку огромног волонтерског ангажовања Примадоне Радмиле Бакочевић, која је те вечери у Крагујевац довела врхунске оперске уметнике. Прилози слушаоца у виду новца и пакета, намењени су угроженима од поплава.

- „Дан хуманитарног изазова“, дана 28.05.2014. године, у организацији

Асоцијације „Спорт за све“ и Града Крагујевца а под покровитељством Министарства омладине и спорта. Напомињемо да су у пре и после овог догађаја, све основне и средње школе прикупиле изузетно значајне количине хуманитарне помоћи и углавном је достављале Црвеном крсту.

- хуманитарна представа за децу „Гусари“ у Књажевско-српском театру, дана 31. маја 2014. године, а приходи и пакети прикупљани тога дана од 10 до 14 сати, такође су намењени поплављенима,

- у организацији Удружења „Шумадија фест“, дана 31.05.2014. године у вечерњим сатима, у ресторану „Заставина башта“, одржан је концерт за младе, а приход од улаза и током вечери, прикупљан је за помоћ поплављенима.

Ипак, за санирање последица поплава и помоћ угроженом становништву, наставила је да пристиже хуманитарна помоћ од организација и појединаца из земље и иностранства. Даном 31.05.2014. године пристигла је хуманитарна помоћ из Беча у количини од две тоне.

У овако тешким временима, солидарност и хуманост људи нису јеђавале, те су се свакодневно јављале нове иницијативе и добре вести. Побратимске организације Црвеног крста Крагујевац – Црвени крст Охрида и Црвени крст Бара су, захваљујући вишегодишњој сарадњи

RCKG LETTER

In May 2015 I was a student about to finish her last in-class semester at Humber College in Toronto, Canada. The following semester was to be an international placement of my choosing within the field of International Development – the programme I was finishing. It was at this time that devastating flash flooding affected Obrenovac and surrounding towns. My choice was clear as a woman of Serbian heritage – I needed to go to my other home.

The two months I spent working with the Red Cross of Kragujevac (RCKG) were extremely educational and beneficial to me both as a professional and as a human being. I was given every opportunity to explore and take part in many aspects of the RCKG's work, from visiting flood-affected areas to humanitarian aid distribution. I enjoyed spending time with the RCKG youth, and its elderly community, as well.

I was constantly impressed by the caliber of work performed by a small and taxed RCKG staff. I was fortunate to work with colleagues who not only 'did their jobs', but were devoted to the cause of humanitarianism. I was particularly impressed by the management team of Secretary Nevenka (Nena) Bogdanovic and Under Secretary Jovan Lekovic. I learned an incredible deal about the inner-workings of the Red Cross and was humbled at the level of integrity both individuals conveyed on a daily basis.

I will take the valuable experiences afforded to me by Secretary Bogdanovic and her staff into my next position. I thank everyone at the RCKG for affording me the opportunity to complete my post-graduate placement there and I wish them all continued success in setting a standard for humanitarianism in Serbia.

Aleksandra Nikolic

Александра Николић из Торонта (Канада), у току дистрибуције помоћи

Волонтери Црвеног крста складиште воду прикупљену од грађана

са крагујевачким Црвеним крстом, донеле одлуку да током лета, у својим смештајним капацитетима бесплатно обезбеде боравак породицама и деци из угрожених подручја, која су услед поплава доживела трауме (Обреновац и Крупањ). Црвени крст Охрида је такође прикупио 25 тона хуманитарне помоћи и доставио је Црвеном крсту Србије. Помоћ и подршка стигли су и од Александра Николић, која је лич-

Такође су, након обављеног интервјуа са поменутиим сарадником, према исказаним потребама породице снабдевене пакетима основних животних намирница и хигијене, као и другим неопходним стварима. Становници Обреновца, али и других општина, према потребама за здравственим услугама упућивани у здравствену станицу бр. 4, а лековима су снабдевени из прикупљеног конти-

пис и класификацију истих. Лекар из Геронтолошког центра је преузео лекове потребне корисницима ове институције, а остатак је, у складу са договорима на Штабу, достављен Дому здравља - Здравственој станици бр. 4 (433 кутије лекова), дана 22. маја 2014. године.

Приликом сваког интервјуа са евакуисаним становницима из поплавлених општина, поред евидентирања и снабдевања основним животним потребинама, истима је пружана психо-социјална подршка, давана информације у вези са даљим процедурама, као и информације о могућностима коришћења здравствених и саветодавних услуга (информације и контакти здр. станице бр.4 и Саветовалишта за ментално здравље). Такође је током свих активности у вези са евакуисанима из других општина, редовно одржавана комуникација са МУП-ом, због неопходних процедура пријављивања боравка, а о свим активностима такође редовно информисан Штаб за ванредне ситуације. Народна банка Србије је за ова лица обезбедила хигијенске пакете, који су им достављени.

Деца узраста до 14 год.	Лица старости од 15 до 30 год.	Лица старости од 31 до 60 год.	Старији од 60 год.
19	11	35	10

Табела 2

но из Канаде дошла да нам помогне и два месеца радила директно са угроженим становништвом.

Брига о лицима евакуисаним из поплавлених општина које су смештај нашла у Крагујевцу, је био још један посао којим смо се континуирано бавили. Сарадница Црвеног крста Крагујевца која обавља послове јавног овлашћења - Службе тражења, у овим околностима је пописала сва лица, ради праћења кретања, лакшег информисања и евентуалних потреба за спајањем породица у случајевима нестанка неких чланова.

Укупно се 75 лица (38 особа женског и 37 особа мушког пола) евакуисало из својих домова и у Крагујевцу привремено сместило код својих рођака и пријатеља и то: из Обреновца – 64 лица, из Свилајнца – 6 лица, из Лознице – 2 лица и из Лазаревца – 3 лица. Њихова старосна струкура се може видети у табели 2.

гента. Наиме, иако је Црвени крст Крагујевца апеловао на грађане да у оквиру својих донација не доносе лекове, извесне количине су ипак пронађене међу осталом робом, након чега су волонтери извршили по-

Поред ових лица у породичном смештају, Црвени крст Крагујевца се трудио да у складу са својим могућностима максимално помогне Геронтолошком центру у збрињавању и неговању корисника пристиглих

Грађани доносе у просторије Црвеног крста, помоћ за угрожене поплавама

из исте обреновачке институције. Поред поменутих лекова, за ове привремене кориснике Геронтолошког центра у Крагујевцу, Црвени крст је доставио: 48 паковања пелена, 50 кг разне робе (веша, мајица, пешкира, гардеробе). У првим прихватним сатима, праћеним огромном паником и траумама евакуисаних корисника из Обреновца, Подружница Црвеног крста и наставно особље Медицинске школе пружају помоћ особљу Геронтолошког центра Крагујевац у виду ангажовања ученика четврте године ове школе да своју практичну наставу обављају управо у овој институцији, пружајући негу старијим лицима. Као помоћ овој институцији, обављено је и још и следеће: обезбеђен и обављен превоз хуманитарне помоћи из Београда до Крагујевца, обезбеђена медицинска подршка два студента Факултета медицинских наука услед следећег прихватног деловања за поплављене Крагујевчане.

Услед јаких падавина у понедељак - 26. маја, дошло је поплављивања око 200 стамбених објеката у Крагујевцу, када су највише штете доживели мештани МЗ „Лепенице“ (око 45 породица). Исте вечери, лица евакуисана од стране Полиције и смештена у халу „Шумадија сајма“ коју је обезбедио Град, су од стране волонтера и запослених у Црвеном крсту, добили неопходну прву помоћ и били збринути, свако појединачно са следећим: одећом, обућом, душеком за спавање, постељином, ћебетом, пакетом за личну хигијену (тоалет папир, пешкир, сапун, четкица за зубе, паста, шампон, влажне марамнице, по потреби – улошци за жене), флашираном водом, слаткишима и играчкама за децу, воћем, млеком и кашама за бебе. Наведена лица су најпре од стране едукованих волонтера Црвеног крста била

Паковање пакета за угрожене породице - Александра Николић из Канаде и волонтери

прегледана, а по извршеној тријажи и процени хитности, једно дете је упућено на преглед у Клинички центар, а за прегледе других лица од стране екипе Завода за хитну медицинску помоћ, а сарадница Црвеног крста Крагујевац за Службу тражења их је све евидентирала. Након ноћног дежурства волонтера Црвеног крста и представника Полиције, 27. маја су за све кориснике обезбеђени доручак и топли напици (кафа, чај), посета представника Института за јавно здравље и Центра за социјални рад, а потом су ова лица аутобусом који је обезбедио Град Крагујевац, превезена у халу „Парк“, где су ова лица боравила у периоду од 27. маја до 3. јуна. У овом периоду, за 73 лица смештена у хали „Парк“ свакодневно је обезбеђивана храна (доручак – пециво, нпр. пица, крофне, увијача, за ручак – кувани оброк, за вечеру – пецива или конзервирани намази и слична храна). Напомињемо да су за припаднике муслиманске вероисповести који не конзумирају свињске про-

изводе, припремани: риба, пилеће месо и пашете. Прва два дана у хали „Парк“, дежурства волонтера Црвеног крста су била 24-орочасовна, а потом - дневна, у трајању од 12 сати. Поред снабдевања породица храном и хигијенским средствима, пружана им је психо-социјална и саветодавна подршка. Ова лица су више пута посетили Чланица Градског већа за социјалну политику др. Јасмина Недовић и начелник Никола Рибарић, а обишли су их представници: Интегрисане кућне неге Дома здравља, Ромски координатор Зоран Павловић, представници НВО Стабло и Романипен и ромски медијатор. Нису били ретки ни примери када је Црвени крст из својих средстава куповао лекове за ова лица, јер нису могли, услед губљења здравствених књижица у поплави, да набаве лек на рецепт. Такође су сарадници Црвеног крста обавили едукацију лица у прихватном центру о превенцији болести које се преносе прљавим рукама и понашању након поглава. Паралелно са бригом о овим породицама смештеним у хали, у просторијама Црвеног крста су, из континента прикупљене помоћи, носиоцима ових породица додељивани пакети хигијенских средстава за чишћење просторија, али и многе друге врсте помоћи, којима се одговарало на све захтеве месних заједница и појединаца, посредством Сектора за деловање у ванредним ситуацијама. Помоћ овим породицама се, у складу са поменутих путевима институционалног комуницирања наставља и даље. За ова лица је 5. јуна 2014. године из Ниша, посредством Црвеног крста Ниша, допремљена донација тежине 5 тона (душеци, ћебад, постолјине, храна, средства за чишћење и др.) и уручена Одборнику Скупштине Града Крагујевца и представнику МЗ, господину Слађану Ракићу да им исту дистрибуира. Ова донација је још један

Грађани дају добровољни прилог за породице погођене поплавама

Стручни сарадник Црвеног крста Марица Патрновић приликом дистрибуције оброка евакуисаним породицама смештеним у спортској сали "Парк"

резултат међусобне солидарности и добре сарадње крагујевачког Црвеног крста са другим организацијама у Србији. Посредством секретара

округа, Градског штаба за ванредне ситуације, Центар за социјални рад и сараднике из организација Црвеног крста са територије Шумадијског округа-Ла-

мисали о намени средстава, а из Црвеног крста Топола и Кнић су нас обавестили да у њиховој средини нема угрожених породица. Преостале четири организације су доставиле потребен податке и у складу са расположивим средствима извршена је набавка и дистрибуција 1000 хигијенских пакета.

У присуству донатора и медија је у августу је у просторијама Црвеног крста 65 породица преузело пакете. Донација је била значајана за све породице које су се свакодневно носиле са тешкоћама током санације оштећених домаћинастава.

Црвени крст Крагујевца је, у периоду од 27. јуна до 17. децембра 2014. године од Црвеног крста Србије примио шест контингента хуманитарне помоћи и извршио исто толико дистрибуција помоћи до угрожених породица. Хуманитарну помоћ у ових шест дистрибуција, укупне тежине 36.212,8

Број дистрибуција	Датум дистрибуције	Број породица	Број лица	Количина робе /t
прва	27. јун	96	229	6.594
друга	1. јул	106	389	5.476,68
трећа	7. август	64	209	5.277,32
четврта	20. август	180	643	4.173,61
пета	25. август	250	814	11.424,8
шеста	17 децембар	81	319	3.266,31
Укупно		777	2603	36.212,72

Табела 3

ра Основних организација Црвеног крста и председника савета у месним заједницама, Црвени крст Крагујевца је помогао и 60 најугроженијих породица села: Драгобраћа, Голочело, Ђурисело, Букуровац и 27 из Колективног центра Трмбас. У сарадњи са канцеларијом за ромска питања и ромском медијаторком, храном, пеленама, хигијенским средствима за бебе, помогнуто је 10 породица са бебама.

На апел Црвеног крста Крагујевца Јужноморавска регија је доделила дотацију у вредности од 200.000 чешких круна намењених за куповину средстава за личну хигијену, дезинфекцију, санацију и за заштитни прибор породицама угроженим поглавом у Шумадијском округу. Како би се што квалитетније сагледале потребе угрожених домаћинастава и прикупили потребни подаци, Црвени крст Крагујевац је контактирао сараднике из: Шумадијског

пово, Рача, Баточина, Аранђеловац, Топола и Кнић. Сараднике из свих шест наведених организација смо инфор-

килограма, добило је 777 угрожених породица са територије града Крагујевца, у којима живи 2603 лица (табела 3). Ова

Магационер Црвеног крста Владимир Јевтић уручује кориснику помоћ коју је доирала Јужноморавска регија Чешке републике

Привремени смештај евакуисаног становништва у Шумадија сајму, 26. мај 2014. године

врста помоћи (изузетно вредни пакети хране, средстава за хигијену за сваку породицу, а храна за бебе, пелене за бебе и пелене за одрасле – по потреби), према евиденцији Центра за социјални рад, достављена је породицама које су претпеле штету од поплава, али и социјално угроженим породицама.

Становништво које је претрпело штету и треће и четврте категорије је

остварило право на помоћ Црвеног крста Србије у виду готовинске уплате у износу од 210 еура (динарска противвредност) за отклањање последица поплава. Тим поводом је 62 појединаца у нашим просторијама потписало Споразум о условима прихватања новчане помоћи и након неколико дана су могли да новац подигну у банци и обнове своја оштећена домаћинства.

Средства информисања су свакодневно пратила активности у организацији Црвеног крста у вези са пружањем помоћи поплављеним подручјима и емитовано је око 30 телевизијски прилога, 20 писаних информација (укључујући интернет вести) и око 60 радијских укључења. Оно што карактерише све, јесте истицање позитивне слике о волонтеризму свих а првенствено младих, истицање захвалности свим пламенитим људима који су помагали и истицање добре координације надлежних институција на што бољем и конструктивнијем решавању настале ситуације.

Оно што импресионира јесу ентузијазам, воља и снага са којом су млади људи прихватили и отпремали тоне робе, а забринутост становништво показивало солидарност. Благовремени одговори на све изазове друштва и околности, остваривани су захваљујући првенствено изузетно доброј координацији, комуникацији и сарадњи свих институција система, (како оних у Штабу-тако и оних ван њега), као и организација и појединаца, који су, пружајући максимум у свом домену деловања, доприносили општим циљевима у датом тренутку.

Млади Крагујевчани у акцијама прикупљања помоћи

Ученици првог разреда ОШ "Радоје Домановић" доносе помоћ

Хуманитарна помоћ из Црвеног крста Србије

Примадон Радмила Бакочевић са колегама - Хуманит. концерт

Моја прича о Црвеном крсту

Солидарност, хуманост и брига о човеку, које су сви грађани показивали у тешком данима које су поплавама „обојиле“ Србију, најбољи су показатељ да крагујевачки Црвени крст одговорно и предано ради на својим задацима, да ужива велико поверење грађана, да је доследан мисији, и спреман за примену и деловање у кризним ситуацијама. Те су активности и то деловање волонтера, најбоље поруке и најпозитивније слике које је Црвени крст Крагујевца послао у току овогодишње „Недеље Црвеног крста“.

Међународна Недеља Црвеног крста од 8. до 15. маја 2014. године је обележена темом коју је определила Међународна федерација Црвеног крста и Црвеног полумесеца, а која је гласила: „Моја прича о Црвеном крсту“. То је била прилика да се подсетимо на личну везу са Црвеним крстом, на свакодневни контакт са активностима Црвеног крста, са мотивима „своје приче“. Циљ кампање је био да се међусобно инспиришемо да наставимо своје хуманитарне активности. Обећали смо да ће најзанимљивије прикупљене приче бити објављене у овом броју часописа „У служби хуманости“. Уживајте у нитима људских судбина кроз се проткао и Црвени крст.

2015. године обележава се 50 година од усвајања седам основних принципа, Црвеног крста и Црвеног полумесеца

ЦРВЕНИ КРСТ МОЈ ДРУГИ ДОМ

Из редакције су ме замолили да овде посведочим зашто и како сам се одазвао у хуманој мисији Црвеног крста Крагујевац. Рекли су ми и намере да се објави аутентично сведочанство о мотивима једног од старијих волонтера, међу небројано младих, такође волонтера, који је барабар са њима учествовао у отклањању последица поплава у Србији. Зашто је неко несебично поклонито више од месец ипо дана себе Црвеном крсту и његовој мисији, вероватно је изазовна прича. Зашто и како је неко сваки дан ту неизоставно, и у све дане након тога, у свим хуманитарним акцијама био део тима Црвеног крста? Зашто није ниједном изостао у мисији, од прикупљања помоћи,

тријаже, паковања пакета, утовара, отпреме, пратње, до поделе помоћи угроженима, како на терену у поплавленим местима, тако и у Црвеном крсту? Како и колико се рачунало на помоћ волонтера у тим судбоносним данима као и у прихвату поплавлених у нашем граду? Много питања у само једном, нигде до сада јавно не откривеним личним поводима и мотивима за једну хуманост. Редакција часописа је још једном хтела неко особено ауторско подсећања на време поплава, и ако у архиви Црвеног крста постоје шири фото и филмски записи, како мојих, тако и осталих волонтера, кроз репортаже и презентовања показивана у Црвеном крсту и у јавности. Признајем да су ме ставили пред мисију тежу од мисије коју сам обављао у те дане. Више бих волео да овде читате редакцијски текст, или нечији други приказ, а не ауторски. Знам да се могла, и да може уместо мене да се напише необична прича и да се представи читаоцима, који би је са занимањем читали. Емотивном човеку, хуманисти, уметничкој души, човекољубцу, ако све ово имам права о себи спомињати, искрено тешко пада, да о себи и својем делу прича. Зато ће овде изостати набрајање шта и колики је био неки мој допринос у борби са поплавама. То остављам хроничарима, уредницима и сарадницима часописа, онима који знају шири оквир приче, и који су истодобно самном били у целој хуманој мисији, али не бих ни во-

лео, да ме издавајају од других, који су сходно себи, такође максимално себе дали у борби са поплавама. Овде у часопису нема простора да се детаљно распредају доживљаји и невероватна искуста из тих дана. Али је једно сигурно, да о мотивима и поривима који су мене нагонили да будем део неиспричиве приче коју баштини Црвени крст Крагујевца, је да то једино ја знам, и да једино до некле могу изрећи шта ме је наводило и гонило да се укључим, и будем делић те велике армије и бране на супрот бујицама поплава. Овде заиста искрено, дајем себи најмању нужност, не ради себе, него ради одушевљења и позива другима да буду хумани, и да буду волонтери Црвеног крста Крагујевац, да искажем бар по нешто од мојих мотива и порива, јер верујем да ће разумни разумети. Усуђујем се, уз опрез и жељу да ово сведочанство не буде натруњено ниједном једином мојом гордљивом помишљу да само о личним мотивима, а не ништа више и преко тога, посведочим ауторским текстом на овим страницама и овом накнадном приликом, на својствен начин, допуштајући слободу редакцијског, скраћења, напомена, додавања, наслове, поднаслове, фотографије, уређење и приређење, према простору и целокупној концепцији часописа.

„Године између педесете и седамдесете су најтеже“, каже Томас Стернс Елиот, песник, есејиста и критичар, и

Волонтерка Роса Урошевић приликом припрема хигијенских пакета за угрожене

наставља: „Увек се од човека тражи да нешто учини, а ипак он није тако оро- нуо да одбије“. Будући да сам и ја пес- ник, и човек, ту негде између педесетих и седамдесетих, и не осећам се оронуло, не могу, не умем, и нећу од- бити да нешто учиним за друге, чак и ако то неко и не тражи од мене, јер се одазивам сам, по најдубљем пориву хуманости, који у мене усадише моји родитељи, васпитавајући ме да ваз- да будем човек. Још увек памтим речи

знану пензионерску доколицу прово- дим у „глупом“ губљењу времена. На- ставио сам некако још интензивније да радим и живим оно што је живе- ло и чиме сам се бавио и пре самог пензионисања, али сада ослобођено време од ранијих радних и живот- них обавеза се квалитетно и заносно испуњава из дана у дан. Кажу мени моје исписнице и исписници у Кутку да спа- дам у ретке, упорне и креативне људе трећег доба. Вероватно да су у праву,

а и квалитетније старење. И пре до- ласка у Црвени крст бавио сам се волонтерством и хуманошћу на бројним пољима. Можда је најупечатљивије ис- куство стечено у време несрећног рата на просторима бивше нам заједничке земље, кроз деловање у ратним усло- вима, свакако горим од поплава, у ху- манитарним активностима. Али и хума- ност и помоћ, младим писцима и песни- цима, а особито инвалидним лицима, слепим особама, у објављивању књига, од препознавања дара, до уређивања и приређивања и издаваштва, испуњава велики део мог вишегодишњег и садашњег деловања. То је посебна при- ча за себе. Свесрдно се исто тако дајем и Црвеном крсту и Кутку за квалитетније старење, сматрајући га мојим другим домом, и мојом новом проширеном по- родицом. Ја јесам самац по животним околностима, али нисам усамљеник и осуђеник који траје у доколици. Човек је друштвено биће, и нужно је да сам, или уз туђу помоћ, не упадне у замку осамљености, досаде, ништавила и до- колице, да се зачури у себе, поготово у старости, још уз пут оптерећен теретом живота, година, слабог здравља, немаштине и чиме не још. Добро је ако је човек отворен за друштвеност и ако је сам отворен за нове изазове и кре- ативности. Провиђењу могу да захва- лим што ми је подарило вишеструке от- ворености. А и оне су суштина живота, које се и уче и развијају. Мој дом, мој ум, и моје срце, увек су били и остали отворени да буду уточиште, разумевање, утеха, охрабрење и помоћ за друге. То се стекне у родитељској кући, живи се у својој, и пренесе се на потомство. Да- нас могу да признам дивљење, како су тек у свему овоме били велики моји родитељи, наша породица, потом моја почивша супруга, непоновљиви човек

Чланови Кутка за квалитетније старење припремају пакете брашна за угрожене

мог великог оца Јована који ми је збо- рио: „Води рачуна о нашем презимену... Оно ће живети дуже од нас... Буди свуда и свагда човек“, мислећи при томе да га никада и нигде не обрुकам. Хва- ла Богу, имам осећај и уверење да до сада нисам изневерио овај очев завет. Моја животна биографија заиста не може да стане у један чланак, а можда и једна књига не би била довољна. Но непотребно је и незахвално говори- ти о себи, то треба оставити другима, као што сам у уводу и рекао, али по не- када је нужно скромно проговорити о скромности и хуманости, да би се други подстицали на скромност, хуманизам и љубав према другима.

јер ја запажам да и међу њима у нашем Кутку има сијасет исто тако ретких и би- серних кретиваца који настављају као и ја са стваралаштвом и активним жи- вотом. Бројни су примери ових људи јер и пензионерски дани могу одмица- ти стваралачком енергијом која се не може наћи ни очекивати код неких дру- гих људи нашег животног доба, који се предају осами или доколици. Волонте- ризам је само још један искорак у жи-

Не препустивши се „пензионерском слому“, „пензионерској гиљотини“ и „до- колици“ нашао сам себе у волонтирању, што сам и пре пензионисања страствен- но чинио, јер ја од како знам за себе слу- жим други- ма. То је мој смисао у животу и задовољство да се прирођена ми пле- менитост оштри и шири и даље. Када сам се обрео у Кутак за квалитетније старење под кровом Црвеног крста Карагујевац, већ пар година не престаје мирење са неминовношћу сусре- та са старошћу коју најчешће прати очајавање. Тога у мени нема због одла- ска у пензију. Нисам желео и не могу да

Чланови Кутка за квалитетније старење у акцији сортирања половине гардеробе која је прикупљена од грађана

Волонтери у акцији - утовар и припрема хуманитарне помоћи за поплавена подручја

и хуманиста, па сада и моји синови часни и добротворни. Све ово указује на ону нит из очевог завета.

Зато желим да сви знате, пред нама је живот као још не прочитана књига памтиља. Дакле, једна важна књига смисла живота, књига по свему, коју млађи ваља као узориту да листају. Ако је разумеју као записницу и путницу без умора и предаха, отворену за поуку, као роман који има шта да каже, добро је да јој се приклоне. Некада уклесани или уписани записи поверени камену и хартији не могу да ћуте и да трају и живе за себе. Ту су да пропућују, да буду даљинар досезања нових домета оних који к њима стреме, и који долазе иза. А знано је да оно што није записано као да се и није догодило. Како ићи за путовојама и висинама, одакле се види и боље и даље, ако се не умешате са младима и у заједничком делу их соколите да смањују раздаљине између генерација. Лакше је заједно разгрта-

ти дубине живота, људскости, хуманности, спознавати лепоту љубави, добрих дела, добротинства, човечности, и тако даље. Заједничко волонтирање је јединствена прилика да се упознаје неознато, и да се стиче невероватно животно искуство. Изузетне прилике и догађаји који су повремене трагедије и обележја живота и памћења, у шта спадају како се то данас зове „Мајске поплаве у Србији“ показују како се очима душе, духом хуманости, вољом и жељом да се притекне у невољи, другачије виде садржаји живота. Потом, како се промиче у бити који се не виде, а које казују и буре и тишине. Има ту слика и речи, потресних сцена забележених телевизијским камерама или апаратима, има новинских написа, има ту исказа, плача и туге, губитака, срушених живота, изгубљених материјалних добара, људских живота, али ништа не може да замени или избрише лично виђено, доживљено и преживљено. Има ту прича о по неким херојима, али

и нигде не забележених и не испричаних неких подвига, херојстава, дела добротинства, жртава и самопрегора, која су и данас остала у свој тој бури у тишини. Хоће ли ико икада, и које време поменути, ако не признати и наградити, све ове настанке и нестанке и опстајања, на око малих хуманости, а у ствари великих и драгоцених? Не смећите с ума, јуче сте ви помогли некоме, а сутра можда ће и вама требати помоћ. Добро се из мрака заборава излази, ако се не обелодањује кад поплава прође, оно што се збивало у њој, а због саме поплаве и хитње није стигло на ред да исплива на видело то што је вредно и за незаборав. Увек па и накнадно могу и треба да се различе непореци од подрамеуваних поредака. И данас треба још говорити како се мелемом волонтеризма, деловањем Црвеног крста видају ране и ожиљци које су нам поплаве оставиле. Дух човекољубља који усправља никада не може и не сме да утихне. Сећање на прошло и проживљено је наше трајање, а садашњост наше постојање, и залог будућег. Ми бисмо хтели да несрећа не буде, да зла не руше добра, и добра су нам хтења, али искуствено знамо да се несреће увек могу повратити и да зло није заувек протерано, па нам доброта, људскост, хуманизам и волонтеризам уливају наду, да сутра са стеченим искуством ћемо се поузданије борити у новој несрећи и злу. Не само за мене, него и за небројане добре људе широког срца, и дарежљивих руку, а особито за велебројну младост, на коју истински морамо бити поносни, како се сјајно показала у време поплава, у хуманитарним активностима Црвеног крста Крагујевца, током тих дана, највећа лекција живота било је сазнање како се човеком бива, како се људскошћу живи, и како се именом траје и истинском потврђује. А истина је, сви смо ми били хероји, у те дане, а и Црвени крст Крагујевца је са нама херој, сасвим свеједно има ли или нема орден, јер орден су његови запослени, активисти и волонтери, и сви добротвори и донатори, који заједно сијају и који ће сијати у истом знаку крста. Нобеловац Иво Андрић је записао: „Сви прави животи су леви и тешки“, а ја бих рекао да је летопис наших искустава у поплавама у Србији током маја прошле године, упркос свој тежини, и леп по духу, солидарности, по невероватним бројкама добровољно дарованих сати, по тонама хуманитарне помоћи, по седмицама неуморног рада, по животним искуствима, по одазиву друштва и појединачно, по ширини широј од једног записа у часопису, који овај лепотис са-

Чланови Кутка за квалитетније старење у још једној акцији припремања пакета намирница за угрожене

жима у сегментарну цртицу, у самоодазив и причу о колосу под сједињеним именом „Црвени крст Крагујевац“.

„Проћи живот, није пољем прећи“ записао је Борис Пастернак, руски књижевник и нобеловац. Када о овоме размишљам увек се питам колико је вредело живети овај живот и како сам га до сада живео. Хвала Богу, што га нисам живео за себе него за друге. Некадашње чобанче и слуга још тада је научило одговорност служења. Ту је корен свих мојих мотива у животу и у служењу другима. А већ спомињани наш нобеловац потврђује моје опредељење и веру када каже: „Живот нам враћа оно што ми другима дајемо“. И ако никако и никада ја не ишчекујем да ми се врати, и не осећам се повређено када се добро заборави, ја чиним другима добро, и чинићу га докле ме је год, вођен поред животних максима и хришћанским поукама „Дајте и даће вам се...“ „А ти кад чиниш милостињу, да не зна левица твоја шта чини десница твоја.“ Потом: „Кад дакле дајеш милостињу, не труби пред собом, као што чине лицемери по зборницама и по улицама да их хвале људи. Заиста вам кажем: примили су плату своју“. Свако дародарје, милостиња, хуманост, чин љубави, добротворје, једним именом сведено човекољубље, није то ако се о њему труби или се хвали само хвале ради. Хуманост је нема, и треба да остане без самохвале, али говори силно сама од себе, и када други о њој говоре. Истина је да је рука која даје изнад руке која прима. Постулати и принципи Црвеног крста на којима он почива и делује укорени су по самој природи и у мени, у мом бићу, васпитању, карактеру, намерама и жељама, зато сам ту, и зато што је све то подударно са мотивима и начелима мог живота, које сам узгред најсажетије

Чланови Кутка за квалитетније старење чисте грашак, дониран за кориснике Народне кухињер

вама открио, да бих вас од срца позвао придружите нам се, јер знајте да је истинито што говори руски писац Михаил Шолохов: „Најтежа ствар у људском животу је кад човек не уме да живи“. Живите за друге и тако ће те живети и за себе. Служите ближњима. Поклоните некоме свој минут и тај минут чисте радости остаје у вама заувек као сјај који ништа не може замрачити. Зар треба тражити други мотив да будете хумани? Нема ништа од наше китњасте фасаде, ако нам је унутрашњост мрачна као колиба. Пустите сунце хуманости да вам душу обасја. Придружите се Црвеном крсту у мисији хуманости, јер он је више од институције, он је колос који исијава снагу једног друштва у свим временима а особито у кризним. На крају свих ових мојих редова призивам максиму Маркуса Сенеке, римског филозофа, коју и сам својом сматрам: „Ко учини добро дело нека ћути, онај који га прима нека прича“. Ово је чврст темељ мога духа и мотива. Знам да човек свему може да се одупре, како

смо се и ми здружени из Црвеног крста Крагујевац одупрели поплавама. Човек не може да се одупре доброту... Исказана доброта и хуманост је јача од поплава и свих несрећа. Треба се усправити да би био велики, да би био мали и остао мали, довољно је да будеш онакав какав си. Усправимо се и будимо увек племенити и великодушни! Родоски Колос је урушио један земљотрес, а Црвени крст ниједан земљотрес, ниједна поплава, ни ратови, ни друге несреће и невоље. Док има свих нас у сједињењу биће и Црвеног крста!

Славимир Ј. Зеленкапић
Волонтер Црвеног крста

ХЛЕБ И КАФА

Не тако давне 2006. године упознала сам Добрилу Миросављевић кроз програм бриге о старијима „Помоћ телефоном“, сада осамдесетпетогодишњу старицу.

Пуначка бака, „зобрађена марамом“, седела је најчешће у кухињи за столом са шољом кафе и хлебом који је умакала у кафу. Тада нисам ништа схватала, а што је време више одмицало, моје посете су биле све чешће и кроз причу са њом схватила сам да су јој хлеб и кафа били најчешћи оброк. Није се жалила, али ми је рекла да је можда тако пуна зато што једе много хлеба. Мала пензија јој не дозвољава да живи квалитетније, а и теже се креће па није у могућности да нешто набави од хране.

Њена прича ме је дубоко дирнула, па сам се трудила да јој, када сам била у прилици, помогнем, било преко пакета Црвеног крста, али и при-

Међугенерациска сарадња - млади и старији заједно у радионици на тему унапређења положаја

Дистрибуција оброка корисницима у оквиру пројекта "Прикупљање и дистрибуција вишкова хране"

ватно, пошто станује у мојој близини. Осећала сам дубоку потребу да овој добродушној старици помогнем и учиним њен живот лепшим колико се то може.

Пружила ми се прилика да је укључим у програм „Вишкови хране“.

Сваки сусрет са њом чини ме веома богатом изнутра, јер је она задовољна

тим, једнонедељним оброком кога она подели на два дана, и увек благосиља.

Сваког петка, баш у време мог доласка, она стоји наслоњена на прозор и чека, маше ми, а у кући осмех и загрљај. Тај приказ ме испуњава до последњег дамара, дубоко се усади у моју душу и држи ме до следећег сусрета са њом...

Све ово мене мотивише и поносим се што сам волонтер у овим годинама и што могу другоме да помогнем, јер човек је срећан ако му је окружење срећно.

*Милка Игњатовић, волонтер,
члан Управног одбора
Црвеног крста Крагујеваца*

У служби хуманости

Социјална неједнакост и разлике у нашој средини су још увек велике јер се испољавају у свим сферама друштвеног живота. Оне за собом повлаче и све веће индивидуалне разлике и способности људи да своје вештине искажу на прави начин. Трудимо се да тај раскорак смањимо у складу са нашим могућностима јер је то наша мисија. Посредством јавних служби и сервиса, задовољавамо материјалне, социјалне и здравствене потребе си-

ромашног становништва. Лица која долазе по помоћ карактерише: незапосленост, лоши стамбени услови, необразованост и социјалне болести. Многе друштвене мере су организоване на нивоу Града како би се помогло људима у невољи. У складу са принципима Црвеног крста и Закона о социјалној заштити, услуге социјалне заштите се пружају у складу са најбољим интересом корисника, уважавајући његов животни ци-

клус, пол, етничко и културно порекло, језик, вероисповест, животне навице, развојне потребе и потребе за додатном подршком у свакодневном функционисању.

Сарадници и волонтери су велики део активности посветили раду са људима који су у невољи. Ми смо ту помоћ пружали на различите начине. Крајем јануара 2014. године је потписан споразум о сарадњи на реализацији права на једнократну помоћ социјално угроженим лицима са Центром за социјални рад „Солидарност“ и Градом Крагујевцем. Реализација је почела у марту и до септембра месеца је реализовано осам дистрибуција пакета хране и хигијене за 817 лица (табела 1.) Критеријум за доделу пакета је одређивао Центар за социјални рад, тако што је једночланом породици припадао пакет 1. двочланом и трочланом породицама пакет бр.2. а породицама са 3 и више чланова пакет бр. 3. (садржина пакета у табели 2.)

Кувари Јасмина Арсенијевић и Зоран Павловић приликом дистрибуције оброка корисницима у оквиру пројекта "Прикупљање и дистрибуција вишкова хране"

Захваљујући преданом раду запослених, у Црвеном крсту се континуирано спремала и дистрибуирала ужина за 3000 ученика у 22 основне школе, а у оквиру Програма „Народне кухиње“ се

Табела 1

Број дистрибуција	Датум дистрибуције	Број породица које су преузеле пакет садржине бр. 1.	Број породица које су преузеле пакет садржине бр. 2.	Број породица које су преузеле пакет садржине бр. 3.
прва	4. март	44	36	31
друга	12. март	23	45	23
трећа	26. март	16	30	16
четврта	9. април	17	26	21
пета	23. мај	36	57	23
шеста	20. јун	32	46	23
седма	1. август	34	63	43
осма	17. септембар	51	48	33
Укупно 817 породица		253	351	213

Табела 2

	Назив артикла	Јед. мере	Пакет 1. количина	Пакет 2. количина	Пакет 3. количина
1.	Брашно	кг	2	4	6
2.	Уље јестиво 1л	ком	1	2	2
3.	шећер	кг	1	2	2
4.	пиринач	кг	1	2	2
5.	макарона	кг	1	2	3
6.	пасуљ	кг	1	1	3
7.	Со јестива 500г	ком	1	2	3
8.	Нарезак(конзерва)150г	ком	1	2	3
9.	Паштета 150г	ком	1	2	3
10.	Детерџент 1кг	ком	1	2	2
11.	сапун	ком	1	2	3
12.	Паста за зубе	ком	1	2	3
13.	Шампон за косу 400мл	ком	1	2	3
14.	Течност за судове 500мл	ком	1	2	3

припремало 600 obroka tokom 6 dana u nedelji, da bi se od marta meseca taj broj poveћao na 700 obroka. Saznaње da kuvани obrokom pripravљеним u kuhини Црвеног крста помажемо заиста оне којима је то најпотребније, мотивисало нас је да уложимо веће напоре у проналажење донација како би obroci били што разноврснији. Посредством суграђана и локалних фирми, успели смо да у великој мери унапредимо живот најугроженијих. Све новчане донације и донације у роби су искоришћене на најрентабилнији начин за иновирање јеловника у оквиру Народне кухиње током редовне дистрибуције топлог obroka, а посебно током празничних дана (колачи, слано пециво, млеко за децу и разне друге посластице). У неколико наврата током године се, јавио приличан број компанија које су подржале наше социјалне активности. У томе су нам доста помогли и медији.

Пројекат „Прикупљање и дистрибуција вишкова хране“ доприноси да поменути људи задовоље минимум социјалне сигурности. Од 6. јуна када је започет пројекат до краја

2014. године је дистрибуирано укупно 4820 obroka (3000 obroka петком и 1820 средом). Услуга достављања хране која се свакодневно јавља као вишак у кухињама Дома за старе, Завода за збрињавање одраслих, Студентског центра и Ученичког дома и намирница из донација, угроженим лицима у граду и полупокретним и непокретним

лицима у приградским и сеоским срединама је пример добре праксе наше средине.

Један број запослених у локалној компанији „Hoedlmayr“ је током године sukcesивно издвајао новчана средства за помоћ угроженим породицама. Они су нам рекли да ће се тај вид

Донација поврћа за кориснике Народне кухиње

помоћи наставити и у наредном периоду јер се осећају испуњено када знају да су неком поклонили бар мало радости. Многи од њих су добили захвалницу Црвеног крста за чин хуманости, која није била само награда за њихову посвећеност већ и жеља да хумане вредности и даље развијају код себе али и особине које ће допринети личном и општем бољитку. Свака посета угроженим породицама је рађала нову, тако да је током године десет породица помогнуто са укупно 161.000 динара и 120 еура.

Уз помоћ неколико донатора и сопствених средстава смо помогли 18 породица новчаним средствима у више наврата. Средства која су прикупљена током акције „Трка за срећније детињство“ су омогућила да неколико породица добије помоћ у основним животним намирницама, дрвима а многа деца оду на опоравак.

Сиромаштво није само незапосленост и ниски приходи, сиромаштво је и старост и болест и одсуство духа, жеље, воље и мотивације да се нешто промени. Као последица тога имамо правну и егзистенцијалну несигурност, безнађе, осећај отуђености, пролазности и безвредности човека на кога се гледа као на робу. Људи имају право да буду саслушани. Више од 1400 лица је дошло у наше просторије и питало за неку врсту помоћи. Они који су слаби, неспособни и зависни од туђе помоћи ретко долазе по помоћ, али наши волонтери су били ту да их пронађу и охрабре. Човек у невољи је нашао део утехе код нас јер је управо ту оставио сва она питања која га муче да бар мало

себи олакша терет: како да изађем из кризе, како да се снађем, како да обезбедим деци све шта им треба, како да се запослим, како да платим рачуне, како да купим лек? Ми смо инструмент за промоцију једнакости и солидарности, ту смо да прихватамо разлике и промовишемо социјалну правду у друштву које треба још да ојача приврженост према хуманизму, заједништву и једнакости.

Лобирање код утицајних људи изван поља социјалне заштите, учвршћивање идеје волонтеризма и константно упознавање јавности са социјалним потребама угрожених је наша мисија од које не одустајемо. Црвени крст је спреман да реагује на различите потребе и потенцијале друштвених група и грађана јер користи постојеће ресурсе стечене током 139 година постојања налазећи алтернативна решења за све проблеме са којима се суочава. Годинама спроводимо сабирне акције (Друг-другу, Корпа дороте, „Шумадија фест“ и сл.) које су битан чинилац у програмским активностима јер смо тада, прикупљајући разне артикле (храна, хигијена, одећа, обућа, школски прибор и сл.) формирали пакете и дистрибуирали за угрожене породице. Током појединачних и сабирних акција смо помогли 286 породица са пакетима хране, 102 са пакетима хигијене, 624 са одећом, а 111 породица са беби опремом.

На самом крају године, у оквиру акције „Један пакетић много љубави“, Црвени крст је уз помоћ донатора и хуманих суграђана обезбедио новогодишње пакетиће. Том прилом смо заједно са дугогодишњим волонтером у лику Деда Мраза, обрадовали 150 деце са програма Народне кухиње, 18 деце

са сметњама у развоју са сеоског подручја, 13 деце палих бораца и 30 деце која су на болничком лечењу. Акција је отпочела ангажовањем сарадника у основним и средњим школама а 774 ликовна рада из 14 школа и Центра за ликовно усавршавање („Целус“) је стигло на адресу Црвеног крст. Све радове смо промовисали на свечаности поводом Међународног дана волонтера 5. децембра. Стручни жири је одабрао и одлучио да Црвени крст Крагујевца награди укупно 24 најбоља рада (из сваког разреда по три ученика), ученике из Школе за децу оштећеног слуха и Колективног центра, захвалнице је добило и 47 ученика чији су радови ушли у ужи избор, а 8256 честитки са поруком нашло је пут до срца најмилијих.

„Теорије о људима и њиховим ситуацијама одсликавају густу мрежу идеја, убеђења и знања, која карактеришу одређена друштва у одређеном времену“ (David Howe). Због тога већина нас већи део времена настоји да „разуме“ наш свет у коме се не пружају велике шансе маргинализованим групама да буду укључене у друштво. Црвени крст Крагујевац се свакодневно ангажује на пољу побољшања положаја ромске деце и младих особа са инвалидитетом.

Младе особе са инвалидитетом су због својих специфичних потреба, дуго везане уз родитеље и чланове своје породице и ређе имају прилике да бораве са вршњацима. Специфичне потребе образовања најчешће их још више издвајају, па у одређеном смислу остају изоловани. Рад са младима са инвалидитетом је вишеструко користан јер побољшава квалитет њиховог живота, сензибилише јавност и ства-

Донатори новчаних помоћи у једној од породица које помажу на препоруку Црвеног крста Крагујевац (породица Радвановић из Губеревца)

Помоћ за угрожене на селу

ра услове за њихово запошљавање. Прихватање у свакодневни живот локалне заједнице, њихова психолошка и економска стабилност чине укупну позитивну промену. Свечано потписивање споразума о сарадњи са Удружењем грађана „Снага пријатељства“ - Amity о поклањању комбија за превоз деце са сметњама из сеоских средина, Црвеном крсту је допринео да им услуге и садржаји у граду буду доступнији.

Многи од њих су успели да искажу своје вештине и способности у различитим активностима и да стекну осећај за сврху постојања. У Црвени крст су дошли у оквиру редовне праксе, као ученици школе за децу са сметњама у развоју у којој се обучавају за припремаче хране, а сада су неки од њих запосле-

ни као помоћни кувари. Усавршавали су своје стручне вештине као и вештине и знање потребно на радном месту - пословни бонтон, комуникацију, педантност и тачност. Развијањем самопоуздања и јачањем својих постојећих капацитета, по речима њихових родитеља постали су комуникативнији, срећнији због дружења и радног оспособљавања које су савладали сходно својим могућностима. Једном приликом су и сами рекли да им пуно значи дружење и рад у Црвеном крсту, а посебно то што су прихваћени. Поред редовног посла, млади у одређеним акцијама Црвеног крста, умеју да искажу волонтерски дух у циљу хуманости и помагања онима којима је то потребно, а њихове колеге запослени из кухиње, са којима су у непосредном контакту су препознали њихову колегијалност, саосећање и спремност на сарадњу у сваком смислу.

Колективни центар „Трмбас“ је преуређено дечије одмаралиште удаљено 16 км од Крагујевца у коме су смештене породице избеглих и расељених лица са простора бивше Југославије и Косова. У њему тренутно борави око 65 породица, углавном вишечланих, које своје избегличке дане проводе изоловано од центра града, у лошим стамбеним условима. Импровизоване и нехигијенске просторије, депонија смећа у дворишту и оштећени зидови сведоче о сиромаштву које је задесило ове породице. Без посла, стана, без потребног образовања и здравља, већина породица је ускраћена за основне животне потребе које чине безбеднији и слободнији смисао живота. Црвени крст Крагујевац у оквиру редовних делатности за помоћ

најугроженијима, поред хране, хигијене и одеће, помаже и кроз рад са децом у оквиру вртића и њиховим родитељима. Са малишанима узраста од 3 до 5 година се свакодневно ради на припреми за њихово укључивање у припремни предшколски програм и целокупан школски систем. Специфичност пројекта се огледа у томе што су у вртић укључена деца из Колективног центра, која се комбијем довозе до вртића и враћају натраг пет дана у недељи. Боравак у забавишту обухвата 4 часа континуираног рада кроз радионице и игру подељених у неколико целина: подстицање развоја говора, језика и перцепције, социо-емотивни развој, ликовно, музичко и физичко васпитање. Поред васпитно образовног рада, са децом је рађен и здравствено-превентивни као и индивидуални рад у складу са потребама деце.

Акција "Корпа доброте" - помоћ од најмлађих

Дистрибуција оброка у програму Народна кухиња

Све оно што родитељи нису у могућности да им омогуће, у оквиру забавишта они имају: излете, посете културним и забавно-едукативним садржајима, одлазак у позориште, галерије, луна-парк, циркус, Зоо-врт, Акваријум, обилазак манастира, посете другим вртићима и одлазак на одмор у летовалиште Црвеног крста Србије у Баошићу. Вртић се налази у самом центру града и опремљен је мноштво играчака и дидактичког материјала. Радозналост, смех, знатижеља и љубопитљивост при сваком доласку у вртић су најверљивији показатељи да рад и дружење са њима има смисао.

Акцент је стављен и на програм за родитеље, који је поред свакод-

У СПОМЕН НА ЋАНИЈА

Трећег септембра нас је оставио наш велики пријатељ Ћовани Кавалери, након 13 година тешке борбе против рака.

Од почетка је био активиста синдиката и осетљивост према људима ја била део њега: са својом женом је усвојио девојчицу и учествовао у активностима са Удружењем за помоћ инвалидима.

1991 године је био један од оснивача Одбора за помоћ Кастеланце и путовао је више од 150 пута у бившу Југославију. Прво велики посао у избегличким камповима Пуле и од '99 у Крагујевцу у Србији у прилог Геронтолошког центра, сиротишта и Црвеног крста.

У међувремену, помоћ у Италији током земљотреса у Умбриа, Марке, Абруцо.

Ћани је био веома болестан, али је желео да путује чим је могао, са својим нежним карактером, увек водећи рачуна о потребама других, а не својим. Последњи пут у Србију је био у 2010. години, готово да би поздравио пријатеље којих се сећао до краја.

Помоћ оболелој девојци у Крагујевцу, ће бити наше сећање на њега.

Збогом Ћани, увек ћеш бити са нама!

невног контакта са њима, обухватао и родитељске састанке како би се што боље пратио развој деце и рамењивале информације о њиховом напретку. Поред редовних састанака, за родитеље смо организовали и специфичне тематске радионице везано за здравствено-превентивне активности и пружање информација око могућности да остваре неки вид пра-

ва из система социјалне, здравствене или правне заштите и како да лакше припреме децу за школу и учење. Поред групног, индивидуални рад са родитељима им помаже да кризу и проблеме које их прате у стопу, лакше преброде.

Раду са овом групом деце је допринео да се разбију предрасуде о њима,

они приближе граду и град њима, физичке и емотивне границе су постале флексибилније. Активности су усмерене на јачање њихових капацитета и учењу како да правилно управљају својим ресурсима, вредностима и идејама. Деца се лакше уклапају у школски систем, стичу радне навике а уједно знање преносе и на остале чланове своје породице, што родитеље мотивише да науче нешто ново и корисно и поред тешкоћа са којима се свакодневно сусрећу.

Оба пројекта су усмерена на јачање позитивних чиниоца и истовремено, у складу са могућностима отклањању оних неповољних у непосредном и ширем окружењу, као и јачању и очувању породице као најповољније средине за развој деце и маладих.

У годину 2015. смо кренули са пуно ентузијазма и жеље да помогнемо и будемо још бољи. На самом почетку године смо реализовали програм „Зимујмо код куће“ намењен деци из породица које услед лошијег социјалног статуса нису у прилици да им приуште боравак ван града током зимског распуста. Активности су релизоване са децом основношколског узраста која живе у Колективном центру „Трмбас“ у просторијама ОШ "Вук Стефановић Караџић". Распуст је деци био употпуњен разним предавањима, радионицама, емитовањем едукативних филмова, играњем улога и игара, а све у циљу да децу научи хуманости, солидарности, унапређењу и очувању здравља, али и толеранцији, недискриминацији и ненасилном решавању сукоба. Један од омиљених дана је био одлазак у град, обилазак културних и забавних садржаја, а највећа радост је било клизање.

Црвени крст - "За срећније детињство"

Победници трке "За срећније детињство"

Волонтер С. Зеленкапић у акцији "За срећније детињство"

Апотекарска установа у акцији "Селу у походе"

Награђени учесници конкурса "један пакетић - пуно љубави"

"Један пакетић - пуно љубави"

Мр Надежда Сатарић председник удружења "Амиту" поклонила је комби за превоз деце са села

Млади на излету пројекат "Црвени крст кућа за све"

Малишани из КЦ Трмбас на излету у Еко-парку

Пројекат "Зимујмо код куће" у колективном центру Трмбас

Љиљана Лалошевић у раду са децом из КЦ Трмбас

"Зимујмо код куће", на клизалишту

Радионица за чланове подмладак Црвеног крста

Награђени ученици -конкурс "Хуманизам у дечијем стваралаштву"

Пријем првака у Подмладак Црвеног крста

Вртић "Бамби" "Заштитимо децу у саобраћају"

Традиционално и у 2014. години, дариване су бебе рођене у „Недељи Црвеног крста“ награђени најбољи аутори ликовних и литерарних радова на свим конкурсима Црвеног крста током године под називом „Хуманизам у дечијем стваралаштву“ и организован је пријем ученика првог разреда основних школа у Подмладак Црвеног крста. Ове манифестације су се сматрају догађајима од значаја за град и укључене су у програм Ђурђевданских свечаности.

Неки прваци су већ имали чланске карте Црвеног крста. Поклонила им их је њихова бака, Живана Жижа Ђорђевић. А причу како се хуманост преноси на млађе, написала нам је Бојка Ђировић.

„У тихо преподневно време једино је врева дечијих гласова реметила мир у сали. То је скуп свих ђака првака, који радознано очекују почетак свечаности поводом пријема у чланство подмлаткара Црвеног крста.

Главице три малишана биле су приљубљене једна уз другу, нешто поверљиво чаврљајући. Не би то изазвало њену пажњу, да ова тројица у рукама нису држала по већи број чланских карта Црвеног крста.

Одакле им ове карте – сумњичаво је погледала у њихове ручице, једна од сарадница и организатора ове свечаности. Полако се пробила до њихових седишта, помиловала сву тројицу по глави и упитала их: „А како сте дечице дошли већ до толико чланских карата?“

Прва беба у Недељи Црвеног крста

Осмогодишњи Лука Алемпијевић, ученик 12 ОШ „Драгиња и Милутин Тодоровић“ подигао је поглед пу поноса и озарености и рекао: „Зна-те, ми смо уз поклон по рођењу до-били и чланске карте. Ја сам рођен

6. јуна 2006. године и већ почетком јула исте године бака Жижа мије по-клонила чланску карту. И сва деца у нашој породици по рођењу добијају чланске карте. Ево и мој брат Сава у новембру ће напунити 7 година и има – ево у руци су му свих 7 кара-та, а брат и сестра Анђелија и Аца (3 и 5 година) чланске карте Црвеног крста имају колико и година. И знате врло смо поносни што смо, да тако кажем, давнашњи чланови такве организације као што је Црвени крст“. И таман је хтела да се окре-не и пође чула је: „Их, Лука што се правиш важан! Ево и ја имам коли-ко година толико и чланских кара-та!“ Био је то глас још једног ђака – Матије Мартиновића, ученика 15 ОШ „Станислав Сремчевић“. Пришао је ближе и показао карте. Сарадниц-а се срдачно осмехнула дечици и упитала их: „Осим чланских кара-та шта још треба да имате да би сте-били чланови Црвеног крста?“. „Ух, тето ја ћу да будем добровољни да-валац крви као што је пуно, пуно го-дина био мој дека Гојко и бићу ор-ганизатор хуманитарних акција као мој тата Жељко!“ - Сава то већ

чврсто обећава. „И ја ћу, и ја ћу!“ - узвучује Лука – „А знате тето, ја већ водим своју бака-нана под руку кад прелази улицу или иде код ле-кара“. „ДАЈЕМО РЕЧ ДА ЋЕ ТАКО ДА БУДЕ“ - обећавају у глас Лука, Сава и Матија. „Онда ће организација Црвеног крста у вама тројници има-ти одане и добре чланове који ће ширити идеје наше Организације“ - рекла је тада опраштајући се од њих видно задовољна сарадница Црвеног крста.“

- Сава Мркаљ, рођ. 20. новембра 2007. године
- предшколац, васпитачица Ивана Живковић,
- Матија Мартиновић, рођен 4. јануара 2007. године,
- 15 ОШ «Станислав Сремчевић»,
- учитељица Јелена Пешић,
- Лука Алемпијевић, рођен 6. јуна 2006. године,
- 12 ОШ «Милутин и Драгиња Тодоровић»
- учитељ Зоран Живановић

Жар птица

Имала сам срећу да сам, случајно, до-ведена у просторије Црвеног крста Крагујевца, да бих завршила један по-сао. Чекала сам извесно време и по-сматрала даме и господу – сваки од њих је имао задужење које је, вео-ма брижно и са вољом, завршавао. Питала сам колико је људи запосле-но? Одговор је био – само она дама која је за столом. Аха! То значи да сви остали раде добровољно. На ли-цима тих људи видела сам урођену

скромност, која је кроз просторију индуковала здраву духовну климу, захваљујући којој ми је сваки од тих људи представљао стварну величину. Схватила сам да скромност ових људи долази кроз сазнање и одушевљење да помогну онима којима је помоћ ствар-но потребна, и који се, можда, налазе на маргинама збивања у друштву, које је, како рече г. Милан Ракић, захватила западњачка река, у којој сила и сукоб човека са човеком, са његовом око-

лином, генеришу кризу мирних наро-да. И ови људи су, дакле, служили тим угроженим људима. И онда сам се се-тила басне коју ћу вам испричати. Пи-тале су животиње у шуми мудрог гав-рана: „Која је животиња најзлоћуднија на земљи?“ Гавран је, без устегања од-говорио: „Човек, који жели величину без службења“.

Рад ових људи пробудио је у мени жељу да им се придружим. Примили

Проф. Росвита Тополац, руководица музичке секције "Кутка"

Прим. др Стеван Китанић и проф. Росвита Тополац, волонтери

су ме и ја сам им на томе захвална. Са своје стране ја сам им понудила оно, за шта сам веровала да је свакоме од нас потребно. Понудила сам им заједничко музицирање, кроз стару и пажње вредну српску народну песму и лепа кола из Шумадије.

Оно што сам превасходно желела јесте да пробудим жељу тих финих људи да сами зађу у богати свет српског народног стваралаштва и у њему нађу простор у коме ће поред три, наћи и четврту и пету и шесту димензију својих живота, где ће, на духовним крилима, да се уздигну у свет лепоте, доброте и љубави. Руковођени тим циљем, припремили смо омаж г. Драгиши Недовићу и г. Крњевцу, са изложбама посвећеним овим великанима српске народне музике. При томе нисмо заборавили ни г. Пупина, г. Теслу, ни Први светски рат.

Мислим да је музичка секција „Кутка за квалитетније старење“, унеколико испунила моје намере.

Обилазећи своје пријатеље у Геронтолошком центру, дошла сам на идеју да и тим људима понудим нешто још, поред телевизијског програма. Замолила сам да ме прими г-ђа Гордана Ђокић, тадашњи директор Центра. Понудила сам да оформимо једну певачку групу. Директорка је без речи прихватила, али уз примедбу да се очекује да се јави једна или две особе. Ја сам на то пристала, са дубоким убеђењем да ће се овај број људи повећати.

У Црвеном крсту смо основали групу која ће радити у Геронтолошком центру. У њој су се нашли г-ђа Слађана Илић, г. Жика Ракетић, г. Јован Пантовић и ја.

Добрица Ерић гост Кутка; Професор Росвита Тополац, песник Добрица Ерић, Милка Игњатовић, председник већа клјената

Када смо у заказано време, дошли на пробу, на својим местима нас је чекала група од 12 дама и госпде. Били смо стварно запањени и бројем људи и прихватањем наших сугестија и наших предлога програма групе, која је већ била мањи хор. Предложили смо да оформимо и рецитаторску секцију. Све са нашом свесрдном жељом да заједнички урадимо оно са чим можемо да изађемо пред публику. Након озбиљног рада и изашли смо – имали смо два концерта. На првом је била и поезија г. Добрице Ерића, а на другом, о крсној слави Центра, била је поезија г-ђе Десанке Максимовић. Са много успеха песме је рецитовала г-ђа Савка Баталовић. Публика је са великим одушевљењем пратила програм.

Г-ђа Весна Ранђеловић, садашња директорка Центра нас је, такође, прихватила и опет настављамо са радом.

Најзад да кажем – Жар – птица спомиње се често код руских песни-

ка и музичара. Она се представља као птица среће, чудне лепоте. Она притиче у помоћ свим чистим и праведним душама. Покушајмо сви заједнички, да је понекада ухватимо и припитомимо.

Росвита Тополац

КУТАК ЗА КВАЛИТЕТНИЈЕ СТАРЕЊЕ

Кутак за две године постојања има око 170 чланова, од којих сваког уторка на дружењу у просеку дође њих 70-80, а таквих дружења у 2014. години било је 50. Седмично веће се састаје сваке недеље и прави програм за наредни период, који реализују чланови различитих секција (музичке, литерарне, драмске, ликовне, за ручне радове) или гости. Тако је било, у складу са интересовањем већине чланова: едукативних, здравствено превентивних предавања, контроле здравља, али и читав низ спортских и забавних активности. Ево само од неких интересантних тема о којима су старији желели да чују више: живот и дело Пупина, Тесле, Светог Саве, Драгише Недовића, Крњевца, Првом светском рату. Између ових озбиљних тема, обележавали су се рођендани, организовали квизови, играо се бинго, шах, пикадо и игре меморије.

Чланови „Кутка“ су се, као домаћини, али и као гости, дружили са: корисницима Геронтолошког центра, Завода за збрињавање одраслих „Мале Пчелице“, Добрицом Ерићем, ХХУ „Хлеб живота“ (Београд), НВО „Amity“ (Београд), холандским новинаром, пензионерима из Кастанце (Италија), секретарима Црвеног крста: Требиња, Охрида, Бара и Суботице.

Чланови Кутка за квалитетније старење

Црвени крст Крагујевац

Била је част и задовољство што смо позвани на редован састанак у уторак од стране Удружења КУТАК. Наша улога је била да илуструјемо пред више од 100 присутних људи садашње стање пензионера у Италији и сусрет је протекао врло пријатељски и занимљиво. Такође смо били у стању да пратимо неке привлачне активности које се одвијају у просторијама које пружа Црвени крст. Подсећајући се на посету Каstellанци, у 2011., пријатеља госпође Богдановић, веома заинтересоване за активности нашег АУСЕР (део ЦГИЛ синдиката која се бави активностима пензионера), утврдили смо да је Црвени крст Крагујевац био у стању да постигне у кратком времену и са успехом примени многе од иницијатива које се већ одвијају у Италији.

То нас чини веома срећним и надамо се да ће се сарадња између АУСЕР-а и Црвеног крста Крагујевац наставити и обогатити два удружења.

Крагујевац, 15-19 новембар 2014
Са пријатељством и поштовањем
Ђорђо Гидони

Омаж Драгиши Недовићу

Наташа Тодоровић сарадник ЦКС и делегација Кутка у Београду

Активности у Кутку за квалитетније старење

Активности у Кутку за квалитетније старење

Прослава рођендана за чланове Кутка

Гости из Бара, Требиња и Охрида у посети Кутку

Дружење са гостима из Београда

Посета чланова Кутка Београду

Холандски новинар Јост Егмонд и сликар Љубиша Јелић -Пинки

Холандски новинар Јост Егмонд учи да игра коло у Кутку

Посета, групе пензионера из Италијанског града Каstellанце

Уживају у свим активностима Кутка

Ouderen leren vrolijk zijn met Nederlandse hulp

JOOST VAN EGMOND

Zomaar een dinsdagochtend in de stad Kragujevac in het midden van Servië. Ongeveer vijftig ouderen zijn bijeengekomen voor een groepsessie. De zelfbenoemde 'Vrolijke Vrouwen van de Balkan' houden onder luid applaus een presentatie.

De redenen voor hun blijdschap zijn legio: de één heeft een kleinkind gekregen, een ander heeft haar recordaantal ontvangen kerstkaarten gebroken, een teken dat zij nieuwe vrienden maakt. Allen zijn blij met de mooie overwinning die een Servisch tennistalent heeft geboekt op de Australian Open.

Het verschijnt allemaal in een collage die wordt gepresenteerd op een flip-over. De rest van de zaal deelt zichtbaar in de vreugde. Hier wordt de nadruk gelegd op positieve ervaringen om een gevoel van sleur te doorbreken.

"Dat hebben we uit Nederland overgenomen", zegt Bojka Cirovic, de organisatrice van deze bijeenkomsten. Zij heeft onder meer rondgekeken bij een zorg- en wooncentrum in Breda om dit project op te zetten. Daar kreeg ze inspiratie om de creativiteit van de ouderen zelf te stimuleren.

De deelnemers zijn vooral de wat actievere senioren van de stad, vaak hoger opgeleid. Dichter Slavimir Zelenkapić is nu drie jaar met pensioen en hem bevat het wel: "Maar veel mensen zijn te zeer bezig met overleven. Het is belangrijk om ook met je kwaliteit van leven bezig te zijn. Dat zie je hier te weinig."

Georganiseerde activiteiten voor gepensioneerden zijn in Servië zeldzaam. Waar Nederland een hele industrie kent, zijn 65-plussers hier aangewezen op een handjevol mogelijkheden. Vermaak voor deze

snelgroeïende groep staat nauwelijks op de agenda.

"Niemand geloofde in dit project", vertelt Nevena Bogdanovic van het Rode Kruis. "Dit is geen land waar ouderen gauw klagen over eenzaamheid. Er is wat schaamte over. In het begin hadden we ook nauwelijks deelnemers. Dat we nu in een middelgrote stad vijftig mensen bijeen hebben is een groot succes."

Simpele dingen kunnen een wereld van verschil maken. Een doorslaand succes in Kragujevac is een telefoonboom, waarin senioren elkaar dagelijks bellen om even bij te praten. Het kost bijna niets en voorkomt eenzaamheid aan beide kanten van de lijn.

Een laag budget is essentieel voor succes. Servische pensioenen zijn klein, en het moet wel voor iedereen toegankelijk blijven. "Veel mensen haakten af toen we een uitje met de bus maakten dat ongeveer 2,50 euro kostte", vertelt Cirovic.

Het programma op de bijeenkomsten is bescheiden, maar iedereen stopt er hart en ziel in.

Deelnemers krijgen een kopje thee en gaan vervolgens aan de slag. Eén deelnemer doet strekoefeningen voor, dichter Zelenkapić geeft computerlessen. De bijeenkomst wordt afgesloten met muziek: een 65-jarige gepensioneerde hoogleraar speelt kwiek accordeon en de meeste mensen dansen.

Ljilja, één van de 'Vrolijke Vrouwen van de Balkan' zwiert enthousiast de zaal rond. "Dit is voor mij een ventiel voor alle dagelijkse beslommeringen. Alleen jammer dat mijn man nooit mee wil. Hij is hier nu eenmaal het type niet voor."

a osobito u starijem dobu. Zначај читања код старије популације је многострук: одстрањује негативне мисли, задржава памћење, чини да радимо добре и корисне ствари и да комуницирамо у размени мишљења. Уз то, књига је и разонода.

„Остати равнодушан према књизи, значи лако мислено осиромашити свој живот“ - рекао је одавно наш Нобеловац Иво Андрић.

Ето, тиме сам се руководила када сам скоро два месеца одлазила ујутро у пола осам у просторију где су смештене књиге да радим. И где ме је увек чекала кафа и понеки слаткиш.

У појединим пословима техничке природе помагале су ми колеге из Кутка.

И тако, из дана у дан, библиотека је постала то што јесте данас - почела је да ради.

Радојка Јевтић, волонтерка

СУНЧАНА ЈЕСЕН ЖИВОТА

У оквиру Програма бриге о старијима 12 едукованих волонтера редовно позива око 280 тешко покретних и усамљених корисника и током претходне године обављено је око 4.800 позива, у којима је пружана психосоцијална подршка или прослеђиване тражене информације. Обављено је око 150 кућних посета, измерен притисак за 600 лица, шећер за 100 лица, подељено 11 помагала (колица, шта-

© Trouw

woensdag 29 januari 2014

Pagina 11 (1)

*Текст о Кутку за квалитетније старење Холандског новинара
Јоста Егмонда*

ОТВОРЕНА ЈЕ БИБЛИОТЕКА У КУТКУ ЗА КВАЛИТЕТНИЈЕ СТАРЕЊЕ

Кутак за квалитетније старење, при Црвеном крсту Крагујевца, мора да има, поред других активности, и библиотечку активност.

Зашто?

Живимо у другој деценији 21. века и мислим да нема старијих особа које не читају бар новине. Тим нашим суграђанима, члановима Кутка, желела сам да приближим и књигу, како би она била њихова водила у књижевни свет лепих речи, реченица, догађаја.

Књига је најбољи друг и у младости,

Припремне активности за свечано отварање библиотеке Кутка

Чајанка подружнице Црвеног крста "Центар града"

ке, ходалице), 110 паковања пелена за одрасле и 38 пакета хигијене.

Четири Групе за самопомоћ са по десет чланова за три године постојања биле су од велике користи људима у свом окружењу. Њени чланови откривали су тешке социјалне случајеве, бринули о људима у свом окружењу у време поплава, прикључивали се иницијативи за постављање лежећих полицајаца, посредовали за смештај у Геронтолошки центар и прихватилиште за одрасле, али и обучавали старије за рад на рачунару и коришћење Skype-а и формирали музичку секцију при Геронтолошком центру, на шта су посебно поносни.

Поред ових континуираних активности, значајне у 2014. години на плану бриге о старијима биле су и анкете, кампање, лобирања и петиције које су старији реализовали, а односе се на заштиту људских права, злостављање старијих и борбу против економског насиља над старијима, од којих су неке биле за потребе Уједињених нација.

Реализована је и традиционална акција „За сунчану јесен живота“, којом је обухваћено 8 месних заједница, организоване су 4 чајанке на којима се у просеку дружило по 30 старијих и подељено 65 пакета пажње старим, заслужним активистима и најстаријим бакама, декама и брачним паровима.

ХУМАНОСТ СЕ УЧИ

Када се помене Црвени крст, увек се мисли на све оне несрећне и усамљене људе којима треба пружити помоћ. Ређе се помињањем Црве-

ног крста мисли на оне људе који помажу унесрећенима, жртвујући своје слободно време, а често и сопствена материјална средства којима помажу. Ја сам једна од много волонтера Црвеног крста Крагујевац. Хуманитарним радом се бавим већ 49 година (од прве године студија), а добровољном раду у Црвеном крсту су ме учили: Др Деса Бранковић -Милосављевић, Др Ђира, Др Вуловић и Др Драгутин Гута Стевановић, а сада бих посебно истакла изузетну сарадњу са потпредсед-

којима пријатељске односе негујем и до данашег дана. Станујем у МЗ „Вашариште“ на чијој се територији налазе Геронтолошки центар, Прихватилиште за децу, три средње и једна основна школа и са свим овим институцијама, Основна организација Црвеног крста „Вашариште“, има изузетну сарадњу. Тако су на пример, чланови ове ООЦК за све ове године, прикупили изузетно велику количину гардеробе, а посебно књига од пензионисаних просветних радника, и доставили их Геронтолошком центру, Заводу за збрињавање одраслих „Мале Пчелице“ и Дому за незбринуту децу „Младост“, у време када је постојао. Као руководилац ове Организације, трудим се да анимирам што већи број људи да се укључи у рад Црвеног крста и да пружају помоћ другим људима, својим суседима, који су у стању социјалне потребе. Често су угрожене мештани наше Месне заједнице добијали пакете хуманитарне помоћи од Црвеног крста Крагујевац, а бројне смо породице такође укључили у програм Народне кухиње, на чему су оне изузетно захвалне и задовољне, јер им је често то једини дневни оброк. Основна организација Црвеног крста „Вашариште“, много пажње посвећује и старим, бившим активистима Црвеног крста, обилази-

Милица Жеберан увек организује чајанке за мештане МЗ Вашариште у сарадњи са младима

ником крагујевачког Црвеног крста Др Љубишом Милојевићем и начелницом Превентивног центра Дома здравља Др Видосавом Жубринић. По занимању сам дипломирани економиста, а од скоро сам пензионер. Хуманости ме је учила и мама, која је и сама годинама била активиста у Црвеном крсту, па ме је саветовала да наставим њен рад. У том вишедеценијском раду, стекла сам бројне пријатеље са

мо их више пута у току године и уз мали „пакет пажње“, изражавамо захвалност за оно што су некада радили и слушамо њихове садашње приче и потребе. Поводом Светског дана добровољних даваоца крви – 14. јуна, за вишеструке добровољне даваоце са територије МЗ „Вашариште“, ми припремимо скроман коктел и уз честитке за исказану хуманост, саслушамо своје хероје и трудимо се да по-

могнемо у остваривању њихових права на лечење, коришћење слободних дана и остало. Основна организација Црвеног крста „Вашариште“ реализује све активности према Плану рада Црвеног крста Крагујевца. Једна од највећих јесте чајанка у оквиру акције „За сунчану јесен живота“, када се окупи велики број старијих мештана ове месне заједнице и други гости, а сјајан програм припремају и изводе ученици Медицинске школе „Сестре Нинковић“ и Богословије. За ту прилику, наша Основна организација од сопствених средстава припреми

скромно послужење, а Црвени крст Крагујевца обезбеђује освежење.

У хуманитарном раду ми пуно помаже братанац Драгомир Обрадовић, кувар без запослења, а наш рад ће са поносом наставити моја унука Милица Обрадовић.

Моји волонтери и ја се трудимо да будемо најуспешнија основна организација у граду, али је лоше што се од 65 месних заједница, само 5-6 има организовану основну организацију Црвеног крста. Мислим

да је потребно само мало добре воље и времена, да би се људи покренули да у својој средини помажу другима. То су углавном стара и болесна лица која живе сама и у нехигијенским условима са врло скромним примањима. Текст желим да завршим цитирајући Виктора Игоа: „Желим да се у свету укине људска беда“.

Милица Жеберан, секретар Основне организације Црвеног крста „Вашариште“

Медаља у рукама нашег председника

На свечаној седници Скупштине Црвеног крста Крагујевца у мандатном периоду 2010. -2014.године, одржаној 28.фебруара 2014. године, додељена су признања Црвеног крста, вишегодишњим волонтерима и сарадницима Црвеног крста Крагујевца.

Захвалница Црвеног крста Крагујевца додељена је за посебан допринос у остваривању хуманих циљева Црвеног крста, следећим лицима и установама:

-Марији Ђорђевић, начелници Одељења за здравствену заштиту Града Крагујевца, Фирми „Такко Fashion“, Милану Љубисављевићу, представнику Саобраћајне полиције у Крагујевцу, Небојши Стефановићу, посреднику у обезбеђивању робне донације, као и радницима компанија „Хедлмајер“ и „Вакер Нојсон“.

Сребрни знак Црвеног крста Србије додељен је:

Боси Милетић, волонтерки програма „Помоћ телефоном“ и „Кутак за квалитетније старење“, Добрили Десивојевић, дугогодишњем едукованом волонтеру за рад са старијим лицима, Мили Тодосијевић, волонтеру програма „Помоћ телефоном“ и „Брига о старима“, Сунчици Гетер, донаторки новчаних средстава за помоћ деци, и касарни „Милан Благојевић“ у Крагујевцу.

Златни знак Црвеног крста Србије додељен је, постхумно, породици поч. Вукице Милошевић, дугогодишњем руководиоцу Подружнице Подмлатка Црвеног крста у О.Ш. „Мирко Јовановић“.

Медаља Црвеног крста Србије додељена је прим.др Стевану

Китанићу, председнику Црвеног крста Крагујевца, за дугогодишњу континуирану активност, постигнуте резултате у свим областима деловања Црвеног крста и активном доприносу у остваривању циљева и задатака Црвеног крста.

Његов рад у организацији Црвеног крста карактеришу ангажовање у добровољном давалаштву крви, које је започето за време служења војног рока у Пули. Био је углавном давалац по позиву, због ретке крвне групе. Крв је дао преко 70 пута.

У Црвеном крсту Крагујевца, Црвеном крсту Србије и Црне Горе и Црвеном крсту Југославије своје ангажовање започиње 1969.г. Највише доприноса давао је пре свега у области здравствено – превентивних активности, а посебно у оквиру прве помоћи. Био је члан експертског

Добитници признања Црвеног крста Србије, Скупштина ЦКК

Свечана седница Скупштине Црвеног крста Крагујевца

Медаља Црвеног крста Србије, додељена је председнику Управног одбора Црвеног крста Крагујевац, прим. др Стевану Китанићу

тима прве помоћи у Црвеном крсту Југославије. Ангажован је као супервизор на свим такмичењима подмлатка и омладине у основним школама, такмичењима медицинских школа Србије, такмичењима омладинских екипа Црвеног крста Србије. Био је тренер и супервизор сваке екипе прве помоћи које су учествовале на Европским такмичењима, од који су две биле прваци Европе. Своје експертско знање је несебично делио, тренирајући и екипу омладине из Охрида, такође за Европско такмичење. Своја знања из ове области је проширивао и преносио на бројним семинарима из прве помоћи у Турској, Македонији, Црној Гори, Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине.

Учествовао је на све три тематске конференције о принципима прве помоћи у Охриду, на Плитвичким језерима и у Врњачкој бањи. Аутор је 3 приручника из прве помоћи, као и актуелног уџбеника прве помоћи Црвеног крста Србије.

У оквиру органа управљања др Китанић је био 3 пута члан председништва Црвеног крста Србије и Црне горе, а у 2 мандата потпредседник, три пута је био члан Комисије за међународну сарадњу Црвеног крста Србије.

Црвеним крстом Крагујевца прим. др. Стеван Китанић председава већ трећи мандат.

Волонтерима и запосленима у Црвеном крсту Крагујевца је част што познају овог изузетног човека и хуманисту и што се ангажују у организацији на чијем се челу он налази.

Седници Скупштине је присуствовао и Драгослав Карић, стручни сарадник Црвеног крста Србије за организацију и развој, из чијег обраћања издвајамо: „Поштовани сарадници Црвеног крста у Крагујевцу,

Поздрављам вас испред Црвеног крста Србије, председника проф. др Драгана Радовановића и генералног секретара Весне Миленовић.

Црвени крст Крагујевац представља пример организације Црвеног крста која делује у складу са Статутом и законима који регулишу њен рад.

За остварене добре резултате у раду захвалност изражавам малом броју запослених радника на челу са секретаром, управним органима које је успешно водио председник Црвеног крста Крагујевац и свим волонтерима и донаторима Црвеног крста Крагујевац који су допринели успешном раду. Посебну захвалност изражавам добровољним даваоцима крви и локалној самоуправи у Крагујевцу.

Користим прилику да прим. др Стевану Китанићу, председнику Црвеног крста Крагујевац, члану Управног одбора Црвеног крста Србије, потпредседнику Црвеног крста Србије у три мандата и човеку који је стручно припремао екипе Црвеног крста Србије за европско такмичење у првој помоћи које су три пута биле прве у Европи, честитам у име Црвеног крста Србије на Медаљи Црвеног крста Србије, која ће му данас бити уручена, са жељом да дуго година носи ово највеће признање Црвеног крста Србије.“

Драгослав Карић, стручни сарадник Црвеног крста Србије за организацију и развој

УЧИЛИ СУ ОД НАЈБОЉИХ

Милош Ђоровић, волонтер Црвеног крста Крагујевац је био један од најбољих ученика Др Стевана Китанића.

За Милоша Црвени крст значи: „безброј дивних тренутака, много вредних пријатеља и огромно животно искуство. Ипак, као највредније посебно истичем људе које сам ту упознао, данас су то моји најбољи пријатељи, мој кум, али и моменти, као што је на пример такмичење у пружању прве помоћи, када видим да смо некада то били ми, када видим да садашње генерације младих примењују и функционишу по принципима рада које смо ми градили. Хвала Црвеном крсту што окупља толики број људи око најлешег заједничког циља – помагања људима којима је то најпотребније.“

Милош Ђоровић је касније, своје знање из прве помоћи несебично преносио млађима.

Прва помоћ је и даље најатрактивнија активност Црвеног крста која у нашу Организацију привлачи младе Крагујевчанине, а они, мотивисани да уче и покажу шта знају, сваке године свом Граду и Црвеном крсту узвраћају високим пласманом.

Екипе Подмлатка и Омладине Црвеног крста Крагујевац освојиле су на државном такмичењу треће место у својим категоријама, екипа шминкера и маркираната на такмичењу у приказивању повреда, стања и обољења – четврто место, док је екипа „петлића“, ученици ОШ „Свети Сава“, иако је наступала само ревијално, изазвала опште одушевљење свих присутних медија, гостију и волонтера.

Табела 1

Пријава такмичарске екипе		ПОДМЛАДАК		
Ред. бр.	Улога у екипи	Име	Презиме	Година рођења
1.	вођа екипе	Анђела	Павловић	1999.
2.	Члан	Јована	Тоневски	1999.
3.	Члан	Александра	Станковић	2002.
4.	Члан	Милош	Петровић	2000.
5.	Члан	Младен	Дончић	1999.
6.	Члан	Тијана	Томовић	1999.
	Инструктор	Милена	Конатар	1988.
	Пратилац	Богдан	Палић	1991.

Табела 2

Пријава такмичарске екипе		ОМЛАДИНА		
Ред. бр.	Улога у екипи	Име	Презиме	Година рођења
1.	вођа екипе	Никола	Новески	1994.
2.	Члан	Сара	Лазаревић	1995.
3.	Члан	Николина	Дејановић	1997.
4.	Члан	Христина	Дејановић	1995.
5.	Члан	Јелена	Стевановић	1997.
6.	Члан	Марко	Васовић	1993.
	Инструктор	Драгица	Драгољевић	1953.
	Пратилац	Татјана	Ђаковић	1989.

Табела 3

Пријава такмичарске екипе		ПЕТЛИЋИ		
Ред. бр.	Улога у екипи	Име	Презиме	Година рођења
1.	вођа екипе	Нађа	Ранковић	2003.
2.	Члан	Анастасија	Стојановић	2003.
3.	Члан	Ђурђа	Лончаревић	2003.
4.	Члан	Игор	Павловић	2003.
5.	Члан	Павле	Ковачевић	2003.
6.	Члан	Вук	Миловановић	2003.
	Инструктор/пратилац	Срђан	Обрадовић	1993.

Пријава такмичарска екипе		РЕАЛИСТИЧКИ ПРИКАЗ СТАЊА И ОБОЉЕЊА		
Ред. бр.	Улога у екипи	Име	Презиме	Година рођења
1.	шминкер	Невена	Петровић	1996
2.	симулант	Теодора	Митковић	1997
3.	симулант	Тина	Ал Мосави	1994

Милош Ђорђевић (у средини) са пријатељима из Црвеног крста

Чланови екипе подмладка на пријему у Градској управи

Освојено треће место у држави 2014, пријем у Градској управи

Град је поносан на њихове резултате, екипа 2014. године

Прва помоћ могу научити и најмлађи

Прва помоћ за најмлађе, упутство Црвеног крста Србије

Показна вежба прве помоћи,поводом Светског дана прве помоћи

Освојени трофеји у 2014.години у рукама будућег такмичара

Градско такмичење из прве помоћи 2014.године

Заједничка показна вежба са медицинским особљем Хитне помоћи

Промоција хуманости

Моја прича је почиње од 2006. године. Био сам други разред Медицинске школе и имао сам прилику да упознам Драгицу Драгољевић. Одушевљен њеним агажовањем у школи и ван редовних обавеза, просто сам заволео реалистички приказ повреда, стања и обољења. Након првог такмичења на које сам отишао са Татјаном Ђаковић, одмах сам питао где могу да нставим да се овим бавим. То је значило да се придружим младим волонтерима Црвеног крста у Омладинској теренској јединци и већ ме је на првом састанку „купила“ њихова енергија. И тако је време пролазило, низале акције,

едукације, такмичења, скупштине, а та повезаност и посвећеност неком послу до максимума, су нешто што осећају само волонтери Црвеног крста. Тренутак који ја никада у животу нећу заборавити је проглашење победе наше екипе реалистичког приказа на такмичењу у Београду. Овде се не може описати и испричати све шта сам доживео уз Црвени крст, али овој Организацији велико хвала што ме спојила са паметним, племенитим и духовитим људима.

Милош Живановић, волонтер и члан ОТЈ „Др Елизабет Рос“

Лазар, Тања и Милош, друже се стварају и помажу

Татјана Ђаковић и Милош Живановић у КЦ Крагујевац

Моја прича о Црвеном крсту траје скоро деценију и не верујем да ће икада престати. Свако ће од нас заувек памтити свој први контакт, свој долазак. Вечери кад сама се придружила, омладина је организовала хуманитарну журку за оболеле од ХИВ-а. Нећу ни покушавати да набројим шта сам све радила, научила, видела и доживела, где сам све путовала и колико сам дивних људи упознала широм земље и света, потрајало би. Током свих тих година, било је много ситуација када ми је срце било пуно и када сам се осећала величанствено што ја могу некеме да помогнем и поправим дан. Нема бољег осећаја него кад схватимо шта заправо значи: „Наше мало може бити много онима који немају нимало“. Оно на шта сам ја најпоноснија су људи који су на мој „наговор“ дош-

Показна вежба пружања прве помоћи у симулираној саобраћајној несрећи

ли у Црвени крст. Рад са децом ме је оплеменио и измамио из мене што нисам ни знала да поседујем. Радила сам са много деце и младих: основцима, средњошколцима, децом без родитеља, децом са сметњама у развоју, многи су ме вероватно заборавили, већину од њих и ја јесам, али неку децу и њихове ставове - нећу никада!

Поносна сам и на све наше успехе – успехе чланова ОТЈ „Др Елизабет Рос“, неке мале, неке велике успехе, али су сви, свакако, постигнути великом жељом и трудом. Ипак сам најпоноснија на до сада већ дугогодишње пријатеље које сам у Црвеном крсту и упознала, позитивне, духовите и хумане људе, који свакодневно раде дивне ствари и чине свет бољим!

Татјана Ђаковић, волонтер и члан ОТЈ „Др Елизабет Рос“

Татјана Ђаковић и Милош Живановић су веома активни у новом пројекту „Весела болница“ који је један од најсврхисходнијих програма за младе волонтере Црвеног крста. Програм се састоји у томе да десет младих волонтера Црвеног крста Крагујевца три пута недељно организује забавне сусрете са децом узраста 2 до 16 година која су на лечењу и тада се игра, пева, црта, а у свему учествују родитељи и здравствени радници.

ТАЛАС

„Да ли сте некада посматрали таласе на мору?“ Реченица којом почиње представа „Талас“ посвећена свим жртвама трговине људима коју су у потпуности креирали волонтери ОТЈ „Др Елизабет Рос“ Црвеног крста Крагујевац.

„Весела болница“, пројекат који реализују млади волонтери Црвеног крста у Клиничком центру Крагујевац

Драгица Цаца Драгољевић својим радом инспирисала је многе младе волонтере

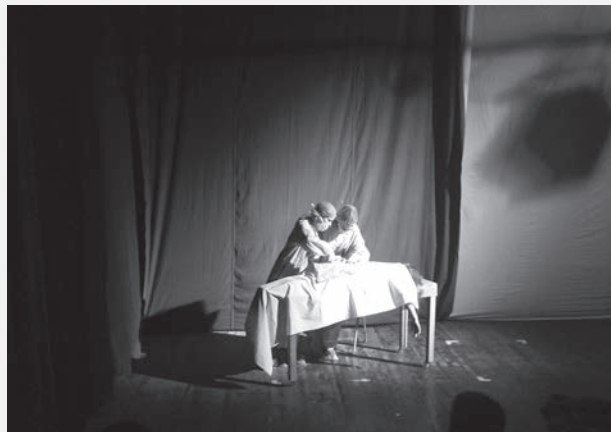
Аутори и реализатори представе "Талас", Крaгујевац

Крaгујевац: Глумица Марина Стојановић и директор Војо Лучић

Извођење представе "Талас" у Охриду

Борба против трговине људима, тема представе "Талас"

Била нам је велика част и задовољство да се одазовемо позиву Црвеног крста Охрид где смо са овом представом учествовали на Фестивалу аматерских позоришта „Удахни позориште“ у мају 2014. године. Пред нама је био посебно тежак задатак с обзиром на то да је за нас волонтере ово био први пут да се сусрећемо са оваквим видом пројекта. У реализацији представе учествовало је једанест волонтера чије примарно интересовање није глума, али морам вам рећи да је сав ентузијазам и креативност истих дошао до изражаја.

Волонтирање у Црвеном крсту нас је научило да појединац не може сам и да треба функционисати као тим, а ми заиста јесмо тим, тим који ради као сат. Циљ нам је био да текстом, музичким и светлосним ефектима причамо о жртвама трговине људима и како је спречити, јер је она заиста светски проблем.

Наиме, ноћ пред полазак у Охрид, наше суграђане, задесила је несрећа. Излила се река, и велики број људи је био поплавлjen. Уништени су њихови домови, остали су без хране,

воде и гардеробе. Међу угроженима било је и много деце. Ми, волонтери, позвани смо од стране руководства Црвеног крста да помогнемо у збрињавању угрожених. Наравно, притекли смо у помоћ. Нисмо остали равнодушни. Хитро смо обукли униформе, ставили личне проблеме у џеп, умор је остао иза нас и тада нико није размишљао како ћемо путовати. Више нисмо размишљали о дикцији, музици, сцени, већ нам је жеља била да што пре и боље збринемо угрожене. И поред наше силне жеље да што пре кренемо на пут, нисмо заборавили принципе и начела Црвеног крста. Многима је у том тренутку била неопходна наша помоћ и наш пут је прешао у други план. Делили смо храну, дружили се са децом и након успешног тимског рада, сви смо задовољни учињеним отишли кућама да завршимо паковање својих кофера.

Када смо стигли у Охрид срдачно смо дочекани од стране руководства Црвеног крста Охрид, али и волонтера. Убрзо смо добили распоред наступања, показано нам је где ће се изводити представа. Упознали смо госпођу Анету која је била

наш домаћин. Заједно са волонтерима дала је све од себе да нам приближи чари Македоније и самог Охрида. Причала је о животу у Македонији, некада и сад. Са волонтерима из Охрида смо разговарали о ноћним изласцима, ценама по кафићима, као и о културном животу Охриђана. Веселило се и причало до касно у ноћ. Наизменично су се могле чути и српске и македонске песме, а и виорило се и коло дуж сале.

Дошао је дан „Д“! Наша представа је доживела премијеру. Пре премијере уследила је генерална проба. Генерална проба тече, сви су напети, дешавају се грешке, али тим не посустаје. Прави тим никада не посустаје. Држимо се једни других и не дамо једни друге. Светло се гаси, Охриђани улазе, а њихов улазак и почетак представе симболично прати музика Влатка Стефановског, наш лични одабир. Публика гаси телефоне, музика се појачава и представа почиње. Све тече глатко, као „по лоју“. И оне ситне грешке, за публику невидљиве, нису омеле наш циљ. Продрли смо у њихове душе, схватили су нас. Језичка баријера је превазиђена. Глу-

Новчана донација за угрожене од поплава-улазница за гледање представе "Талас" у Књажевско српском театру у Крагујевцу

Помоћ угроженима од поплава

мице не дозвољавају да публици падне пажња. Емоције чине своје. И глумицама и публици теку сузе. Имао сам утисак да је време стало. Препонosan сам на све нас. Срце лупа јако, а мени крећу сузе. Можда сам и ја тек тада схватио како се заиста осећају жртве трговине људима, како је то када мислиш да излаза нема. „То је црна игра која нема краја!“- би речено у представи. После 30-ак минута би изговорена и последња реченица,

али аплауза нема. Уплаших се. Неколико секунди мрака и тишина, а затим громки аплауз. Нико није остао равнодушан. Уследио је дуг аплауз, публика је устала, а ми смо се снажно загрлили и радовали заједничком успеху.

Искористићу још једном прилику да се захвалим нашим Охриђанима који су се свим снагама трудили да нас угосте што је боље могуће. Њихова

срдачност и гостопримство су допринели да се осећамо као код куће. Као и свако друго путовање и ово је за циљ имало да са волонтерима Црвеног крста разменимо искуства у волонтирању, нешто смо их научили, а и нешто смо и научили. Имали смо прилику да уживамо у чарима Охрида обилазећи историјске знаменитости, али и у дружењу са волонтерима из других организација током пет

Волонтерке Црвеног крста и сјајне глумице у Охриду

Позоришни сусрет волонтера из Охрида, Ужица и Крагујевца

"Суд за моралне вредности", представа волонтера из Охрида

Драмска група волонтера из Охрида у посети Крагујевцу

дана колико је трајао фестивал. Стекли смо пријатеље, али не могу се сакрити ни обостране симпатије.

Такође нам је била част да срдечношћу и гостопримством узвратимо Охриђанима, приликом њихове посете нашем граду. Крагујевачкој публици волонтери су се представили представом „Суд за моралне вредности“ која је јако лепо прихваћена.

Надамо се и радујемо се сваком наредном дружењу са њима, а вама обећавамо да „Талас“ неће бити једина представа којом се наша организација поноси.

Морам напоменути да смо након премијере у Охриду, ову представу играли на најстаријим „даскама које живот значе“, у крагујевачком театру „Јоаким Вујић“. Том приликом сакупили смо новчану хуманитарну помоћ за угрожене у поплавама. Можда ће неки рећи да је сцена била скромна и можда веома једноставна, али наша жеља је била да са што мање финансијских средстава урадио представу, јер знамо колико је новац неопходан за помоћ угроженима. Свесни смо ситуације око нас и све нас је живот научио приоритетима. Наравно, нисмо дозволили да то умањи поруку представе.

Ипак, нећу бити скроман овог пута, јер морам истаћи пожртвованост свих актера представе, чијем настанку су доприносили:

- Јелена Рашковић
- Христина Дејановић
- Николина Дејановић
- Сара Лазаревић
- Даница Савић
- Теодора Митковић
- Невена Петровић
- Татјана Ђаковић, сценографија
- Милош Живановић, режија
- Лазар Јовичић, тескт

*Лазар Јовичић,
волонтер Црвеног крста Крагујевца*

САРАДЊА ЗА ВИШЕ, БОЉЕ И ДАЉЕ

Црвени крст Крагујевца, као једна од најуспешнијих организација Црвеног крста у земљи, добре резултате остварује и захваљујући доброј сарадњи са бројним организацијама у земљи и иностранству. Логично, због

Руководство и запослени из Црвеног крста Суботице, Требиња, Бара, Охрида и Крагујевца у Шумарицама

истих циљева и задатака, та сарадња је науспешнија са организацијама Црвеног крста, крижа и полумесеца. Међу њима, најприснију сарадњу, Црвени крст Крагујевца остварује управо са организацијама чији су представници били његови гости и гости града Крагујевца ,септембра 2014.године

Циљ ове службене посете представника организација Црвеног крста: Охрида, Требиња, Бара, Суботице и Ужица Црвеном крсту Крагујевца, је био да се размене искуства о досадашњем раду, али и сагледају могућности за унапређење исте и креирање будуће сарадње, а у складу са јединственошћу одређених програма који могу бити примењиви и у другим срединама. Крагујевачки Црвени крст тако на пример, има у Србији јединствено искуство у раду са старијима кроз „Кутак за квалитетније старење“, али је исто тако спреман да од гостујућих организација усвоји

активности и програме који оне успешно спроводе. Тема овог сусрета је рад са младима и унапређење међугенерациске сарадње, али и анализа улоге Црвеног крста у локалној заједници и изградња здравих младих генерација, јер су здрави млади људи предуслов за здраво друштво.

То је била прилика и да се Крагујевац и Организација Црвеног крста, дводневним гостопримством захвале пријатељским организацијама за досадашњу подршку и сарадњу.

Скуп је увеличан озвучивањем сарадње Црвеног крста Крагујевца са Црвеним крстом Требиња, која је у складу са Декларацијом о сарадњи, потписаном 2010. године између Савеза општина Источне Херцеговине и Шумадијског управног округа и потписивањем Споразума о сарадњи са Црвеним крстом Бара.

Председници Црвеног крста Требиња и Крагујевца потписују споразум о сарадњи

Потписан споразум о сарадњи између Црвеног крста Бара и Крагујевца

Црвени крст Бара и Црвени крст Крагујевца сарађују активно око две година, највише на програмима намењеним младима и деци, један од таквих је програм „Промоција хуманих вредности“ али, с обзиром на чињеницу да је Црвени крст Бара организација која у Црној Гори науспешније спроводи програм бриге о старима, овај сусрет је бити драгоцен прилика осталим организацијама за размену искустава на овом пољу.

Црвени крст Охрида је, отпремањем изузетно вредне хуманитарне помоћи Србији током мајских поплава, још једном потврдио да је вишедеценијски пријатељ Црвеног крста Крагујевца, баш као што су то и градови у којима ове организације постоје. Ово ипак није једини вид узајамне подршке ове две Организације. Наиме, волонтери и едукатори програма крагујевачког Црвеног крста су већ годинама уназад учесници међународних скупова и семинара које организује Црвени крст у Охриду. Недавно су млади волонтери ове две организације, као и Црвеног крста Ужице, своја интересовања продубили и пренели на програме Црвеног крста, креирајући изузетне позоришне представе, а дружења наставили узајамним гостовањима и извођењима тих представа. Црвени крст Охрида је и традиционални донатор летовања за најуспешније такмичаре у нашој хуманитраној трци „За срећније детињство“.

Усавршавање волонтера у области пружања прве помоћи и спасилаштва на води, крагујевачком Црвеном

крсту је било омогућено управо захваљујући позивима и подршци организација Црвеног крста у Охриду и Суботици. Кроз бројне едукације и обуке у области прве помоћи, програмима за децу и младе, сарадња крагујевачког Црвеног крста је у Србији најизраженија са Црвеним крстом Суботице и Ужица.

Да су ти циљеви успешно остваривани, најбоље говоре чињенице да су бројни волонтери Црвеног крста, управо захваљујући овим сарадњама, не само стицали знања већ се и упознавали и дружили се са својим вршњацима у другим градовима и земљама и одржавали те контакте и даље током одрастања и живота.

С тога је жеља свих окупљених делегација била да се, у интересу волонтера и корисника програма

Црвеног крста, ове сарадње негују и убудуће и креирају нови програми, како би се учинило више, радило боље и досегло даље.

Такође је и руководилац једне од највећих немачких невладиних организације „ЈАНУН“, господин Ахим Риман, са којим је Црвени крст Крагујевца до сада сарађивао у делу учешћа својих волонтера на едукацијама које ова НВО организује, након доласка у Крагујевца и учешћа у пројекту крагујевачког Црвеног крста, написао своје импресије и позитивне ставове о организацији, активизму учесника, резултатима и описао своје задовољство, које вам преносимо у оригиналну. Овај вид узајамне сарадње базиран на стручности кадра, резултирао је даљим наставком сарадње са овом невладином организацијом.

Jugendumweltbüro Hannover

JugendAktionsNetzwerk Umwelt- und Naturschutz
e.V. (JANUN)

Jugendumweltbüro – JANUN e.V., Seilerstr. 12, 30171 Hannover

Red Cross of Kragujevac
Mrs. Nevenka Bogdanovic

.. : 0511/590919-0 Fax: 590919-19
il: buero@janun-hannover.de
p://www.janun-hannover.de
sind im Büro zu erreichen:
Mo. 10.00 – 16.00
Di. – Do. 10.00 – 18.00
Fr. 10.00 – 14.00
bindungen ÖPNV:
U-Bahn Linien 4 und 5 HST Marienstr.
Linien 1,2, und 8 HST
Schlägerstr.
Bus Linie 121 HAST Stolzeinstr.

Hannover, 16.10.2014

Feedback about the project – visit in October 2013 in Kragujevac

Dear Mrs. Bogdanovic,

you took the initiative to invite me as a representative of JANUN e.V. to come to Kragujevac in October 2013 to give some workshops in the field of environmental education and to refresh the contacts with the organizations we worked with years ago.

I am very thankful for your initiative. The program last year was very well organized and I was very impressed about the number of participants and their motivation. I had the chance to refresh old contacts and to get to know people who are involved in activities in the field of environmental education.

One year after I would like to point out how fruitful this visit was. The following new projects result from this visit.

Project Ecoinfo, in coop. with "Friends of the Planet", support by "Deutsche Bundesumweltstiftung" with 82.826 €

German-Serbian Seminar "Outdoor-Education" in the Alp-Mountains (16. – 24.08.2014) with 11 participants from Kragujevac

International Environmental Educational Camp in Hannover (27.06. – 07.07.14) with six participants from Kragujevac.

Development of Long Term Partnership with different NGO's in Kragujevac

I am very thankful for this!
With my best regards

Achim Riemann

Bankverbindung + Spendenkonto:
SPARDA-Bank Hannover eG
BLZ 250 905 00
Nr. 19 22 815
IBAN DE02 2509 0500 0001 9228 15

Gefördert von:
BUND Hannover, LH Hannover FB Jugend
und Familie + Umwelt und Stadtgrün

ЦРВЕНИ ПРСЛУК

Постала сам волонтер јако касно,
Зашто, не знам, није ми јасно,
Да сам знала да ћу упознати сва та
дивна бића,
Била бих волонтер још од вртића.

Питате се ко је кривац за моје
ангажовање,
Па председница Светлана ни више ни
мање,
Заједно смо једне среде Милка и ја
свратиле,
И да ћемо остати у Црвеном крсту
одмах смо тад схватиле.

Акције су се само низале и низале,
Трудиле смо се да их пропатимо
колико смо стизале,
И по сунцу и по киши, ништа нам није
тешко било,
Јер када смо сви скупа све нам је
мило.

А наша Скупштина то је посебна тема,
Ма то је провод каквог нигде нема,
Упознаш људе са различитих страна,
Али кратко траје, то је страшна мана.

Онда скупштине других градова и
разна путовања,
Ко није волонтер то може само да
сања,
Смејеш се, радујеш, са другим
волонтерима дружиш,
А успут научиш и прву помоћ да
пружиш.

Не постоје стихови, не постоји рима,
Да испричам вама шта у „крсту“ има,
Дођи да волонтираш, друштво са
собом повуци,
И с' поносом црвени прслук обуци!

*Славица Катанић, волонтер и члан ОТЈ
„Др Елизабет Рос“*

*Невена Петровић и Теодора Митковић са волонтерима из целе Србије у
Баошићу,*

*Даница Савић и Данијела Јевтић са ученицима ОШ „21.октобар“ у Митровом
пољу*

*Млади волонтери Црвеног крста Крагујевац у одмаралишту Црвеног крста
Охрид*

*Славица Катанић, аутор песме Црвени
прслук*

Промоција хуманих вредности, летак за госте из иностранства

У представи Црвеног крста Мионица, глуми наша Теодора,

Годишња скупштина ОТЈ "Др Елизабет Рос 2014. године"

После радионица, и учења, одмор и дружење

150 ГОДИНА ЗАШТИТЕ ЉУДСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

У сарадњи са Црвеним крстом Србије, а уз подршку Амбасаде Швајцарске у Београду и Међународног комитета Црвеног крста, Црвени крст Крагујевца организовао је 20. новембра 2014. године, Округли сто који је био посвећен обележавању 150 годишњице од усвајања Прве Женевске конвенције и 100 годишњице од оснивања Међународне агенције за ратне заробљенике.

Овом скупу, на коме су разматрана вечита, али и савремена питања међународног хуманитарног права, присуствовало је 45 учесника, међу којима су били високи представници Шумадијског округа, Града Крагујевца, Министарства унутрашњих послова, Војске Србије, директори и представници социјалних, здравствених

и образовних институција, чланови Комисија и волонтери Црвеног крста Крагујевца, као и представници медија.

На Округлом столу су, поред предавача из Београда проф. др. Весне Кнежевић Предић, Гордане Миленковић и Гордане Радукић, говорили и: Ивона Полетан, представница Правног факултета у Крагујевцу на постдипломским студијама и Бошко Лалић, апсолвент Правног факултета у Крагујевцу, који су били успешни учесници последњег националног такмичења студената из Међународног хуманитарног права „Moot Court“. Ивона Полетан је била пласирана међу првих шест студената 2014. године.

Заслуга за афирмисање ових младих људи, припада Драгану Батавељићу, проф. Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, дугогодишњем волонтеру Црвеног крста, који је поделио са нама своју причу о Црвеном крсту:

Први сусрет са активностима, тада општинске организације Црвеног крста у Крагујевцу, имао сам још седамдесетих година прошлог века, тј. као ученик основне школе "Трећи крагујевачки батаљон". Тада су долазили представници ове хуманитарне организације и, у неколико наврата, сакупљали хуманитарну помоћ поводом различитих несрећа, како у бившој СФРЈ, тако и у целом свету. Сећам се да је било прикупљања новца за неколико земаља чланица Покрета несврстаних, а посебно сам био заинтересован за обуку пружања прве помоћи и такмичење између основних школа. Ове активности сам наставио и током средње школе, у Првој крагујевачкој гимназији, а посебно као студент Правног факултета у Крагујевцу и касније асистент, када сам био ангажован као предавач у једној од најважнијих активности мисије Црвеног крста – дифузији, тј. ширењу знања о Међународном хуманитарном праву и основним

Др Гордана Дамњановић, члан градског већа на Округлом столу

Проф. др Драган Батавељић, даје крв на Правном факултету

принципима Међународног покрета Црвеног крста и Црвеног полумесеца. Наиме, дифузија има бројне циљеве, међу којима су најважнији: ширење знања о хуманитарним вредностима које заступа и унапређује Међународни покрет, пружање најбоље могуће заштите жртвама рата, побољшање угледа Црвеног крста и безбедност особља које учествује у хуманитарним акцијама, регрутовање нових чланова и слично. Црвени крст Крагујевца реализовао је и програм дифузије, као основни задатак сваке организације Црвеног крста, иако је финансијска подршка донатора, из године у годину, све мања. Центар за дифузију Крагујевац је организовао велики број предавања, презентација и едукација кроз, готово све, традиционалне активности наведене организације, пре свега, и кроз пројекат "Промоција хуманитарних вредности".

Мотиви који су, мене лично, определили за ангажовање у Црвеном крсту Крагујевац, од основне школе, па све до данас, јесу, пре свега, ширење идеје о Црвеном крсту, његовом значају и даље учвршћивање његовог места у нашем друштву, ради подстицања младих да се уче хуманизму, добротворном раду и узајамној помоћи. Данас, као професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, настојим да допринесем јачању односа између Универзитета и Црвеног крста, едукацији студената и других младих људи, који представљају будућност и перспективу наше земље. Томе ће, свакако, допринети Подружница ове организације, која је основана на Правном факултету децембра 2012. године. Студенти крагујевачког Универзитета се, укључивањем у рад Црвеног крста Крагујевац, уче љубави, доброты, хуманизму, међусобном помагању и сарадњи. Они су то већ више пута показали, посебно у акцијама добровољног прикупљања

крви. Колико је добар одзив студената, за разлику од њихових професора, сведочи податак да, у неколико наврата, Служба за трансфузију није могла, због ограничених капацитета, да изађе у сусрет свим овим младим људима, који су желели да дају крв, већ су замољени да то учине у првој следећој акцији. Ја сам веома срећан што су се овој акцији увек одазивали, у великом броју, студенти Правног факултета Универзитета у Крагујевцу и што су, у неколико наврата, били по броју давалаца, први међу својим колегама. Такве резултате могу да постигну само волонтери, тј. особе које сопственом вољом (добровољно), индивидуално или организовано, пружају своје услуге онима којима су неопходне, без материјалне надокнаде, која превазилази трошкове пружања услуга.

Драго ми је да је у току 2013. године, Црвени крст Крагујевац организовао, у сарадњи са бројним здравственим институцијама, центрима и хуманитарним организацијама нашег града, јубиларну акцију "Селу у походе" (30 година реализације), и у мом родном селу – Грбичама. Ова

акција је заживела и постала традиција у овом селу, чији су мештани веома задовољни радом и захвални Црвеном крсту Крагујевац. Од непроцењивог су значаја за житеље свих наших села хиљаде обављених прегледа опште праксе, специјалистичких прегледа лекара различите специјалности, уручених поклона, пакета хране, новчаних помоћи и средстава за хигијену, извршених анализа воде за пиће, обилазака непокретних особа на терену, здравствено-васпитних предавања на актуелне теме, датих фармаколошких упутстава за пацијенте, избора најуређенијих домаћинстава и слично. (ПРИЛОГ ДИСК НА СТРАНИ 59)

Студенти Правног факултета у Крагујевцу су се са великим задовољством одазвали позиву за 11. Национално такмичење студената у међународном хуманитарном праву "MOOT COURT" 2012, где су учествовали са огромним ентузијазмом и после вишемесечних припрема остварили изузетно добре резултате и комуникацију са својим колегама широм Србије. Преко Црвеног крста Крагујевац упућен им је позив и за

Проф др Драган Батавељић, 2014. године, помаже Шапчанима

Проф др Драган Батавељић, пре поласка у поплављене Владимирце 2014. године, са потпредседником др Љубишом Милојевићем

Студенти Правног факултета, успешни учесници такмичења Moot Court, са својим проф др Драганом Батавељићем, у просторијама Црвеног крста

12. Национално такмичење, одржано 2013. године, коме су се наши студенти, такође, одазвали. На истом такмичењу

у 2014. години, студенти крагујевачког Правног факултета су постигли завидан успех, а једна од такмичарки, Ивона

Полетан је била пласирана међу првих шест студената. Наши студенти ће и убудуће наставити да на достојан начин репрезентују, како нашу организацију, тако и свој факултет.

На крају ове приче, посебно морам да истакнем изузетно велику улогу Црвеног крста Крагујевац и неочекивано великог броја волонтера свих узраста – основаца, средњошколаца, студената свих факултета Универзитета у Крагујевцу и бројних људи добре воље, који су били спремни да помогну у незапамћеним поплавама библијских размера на простору Републике Србије. Њихов заједнички допринос је био од непроцењивог значаја, јер се никада до сада није показала таква солидарност на делу. Као професор Универзитета у Крагујевцу, поносан сам на све студенте, који су по ко зна који пут показали и доказали да су часни наследници својих предака, одлични ученици својих професора и најбољи представници српског народа. То је само доказ да је Србија препуна људи доброг и племенитог срца и да, управо, они представљају највеће природно богатство ове предивне балканске земље. Када нам је било најтеже, млади су нам подарили наду да је могућа једна нова, лепша и срећнија Србија. За само неколико дана, читав свет се уверио да је поплавни талас љубави младих према Србији, био јачи од поплавног таласа набујалих вода и то нико није могао да заустави. Зато ће се о катастрофи Србије, али и предивној младости коју она има и њеној победи над суровошћу природе, још дуго причати. У свему томе, једну од најважнијих улога има организација Црвеног крста, коју треба чувати и неговати, јер савремено друштво не може да се развија без ње.

Свако давање крви је поклон

Садашњи стручни сарадник Црвеног крста за добровољно давалаштво крви Марица Патрногић, је са нама поделила своју причу о првим контактима са организацијом Црвеног крста у жељи да мотивише друге да се прикључе активностима.

Моја прича је започета 1995. године. Била сам у то време матурант основне школе, а старији брат, већ средњошколац, је сваке среде одлазио на састанке у Црвени крст, да се са својим и, како је при-

чао, „неким новим друштвом договара да раде неке лепе ствари“. Сјајна је била чињеница да је, инструкторка неге у Медицинској школи Драгица Драгољевић - Цаца, тада упућивала читава одељења на састанке „Теренске јединице“. Најпре због поштовања и помало страха од професорке која је била важна за доста строго, потом због чисте забаве, а онда постепено због алтуристичких побуда које су се у њима временом рађале, ови млади људи остајали су све дуже уз Црвени крст,

са њим одрастали и сазревали. Данас су сви, где год да раде и живе, захвални овој „великој жени“, што им животни пут укрстила са Црвеним крстом, градећи им на тај начин „другу кућу“.

И у тако познатом друштву и доброј атмосфери се полазило на састанке у Црвени крст. Део тог једног одељења, друштво мог брата, касније сви дугогодишњи и истакнути волонтери (Милош Ђоровић, Бранимир Радмановић, Милоје

Марица Патрнogiћ, самостални стручни сарадник за здравствено превентивни рад, добровољно давање крви и рад са младима, даје крв

Проф др Ђорђе Новаковић пре 70 година основао Службу за трансфузију у Крагујевцу

Пантовић, Јелена Петровић) убеђи једне среде и мене да пођем са њима, а онда су ми, онако „мангупски“, док сам се припремала за полазак, рекли како ћу тамо, у сали у којој има око стотину људи, морати да изађем за говорницу и да одговорам на њихова питања. Одустала сам... И сад знам да би ми то била велика грешка. А у просторији које сам се потајно бојала, атмосфера која се не заборавља – ускршњи празници унели радост међу младе волонтере, који у пријатељству, смећу и лепом расположењу прихватају радна задужења и, сећам се, украшавају јаја поводом Ускрса за децу из тадашњег Дома за незбринуту децу. Тај осећај олакшања у грудима, осмеси приликом упознавања и речи добродошлице, су оно што ме је определило да останем за почетак ту, у теренској јединици а онда, све оно што је већ речено, дан за даном, прилика за приликом – да останем и у организацији Црвеног крста, сада већ око Ускрса који долази, двадесет година. Тај период, коме припада и последњих девет година професионалног рада, непорцењиво је богат великим искуством, бројним контактима и познанствима, искреним пријатељствима у земљи и иностранству и дивним тренуцима. Чак и у моментима када се преживљавају и саосећају туђе несрећне судбине, безизлазне ситуације, проблеми и потешкоће, дечије болести и хендикепи, колико год да нам је тешко, трептај који повуче њихову усну на осмех и речи захвалности, су оно што нам даје снагу да идемо даље, да се боримо више, да чинимо боље.

Моја прича није ни по чему посебна, јер ја познајем и оне који су под

овим „великим“ знаком спасили животе, оне којима је тај знак читав живот, оне који су живот провели у „знаку тог знака“; ја сада само желим да је поделим, не би ли дозвола неке нове људе да доживе исто.

Марица Патрнogiћ, стручни сарадник Црвеног крста Крагујевац

Ангажовање првенствено волонтера и активиста у радним организацијама и у седишту Црвеног крста Крагујевац, уз координацију рада од стране запослених, добру сарадњу са надлежним здравственим јединицама (Службом за трансфузију Крагујевац и Институтом за трансфузију крви Србије) и Црвеним крстом Србије, а уз непроцењиву подршку Града Крагујевца, учинили су да још једна година у низу буде завршена са позитивним резултатима и оствареним плановима. Планови и бројке су наравно најмање важни, најбитније је да то заправо значи да се ниједном пацијенту није догодило да евентуална животна угроженост буде

проузрокована недостатком крви. Обезбеђивање такве ситуације, постигнуто је организовањем 112 акција добровољног давања крви током 2014. године на подручју Крагујевца у којима је прикупљено 8.466 јединица крви, у сарадњи са Службом за трансфузију крви Клиничког центра Крагујевца (и 209 јединица крви у сарадњи са Институтом за трансфузију крви Србије, у оквиру Зимске и Летње кампање добровољног давања крви), према о подацима Службе за трансфузију крви КЦ-а у Крагујевцу), или 7973 јединице крви (4,44% од укупног броја становништва), према подацима Института за трансфузију крви Србије.

И годину за нама је обележила добра сарадња са својим активистима из подружница и основних организација, Комисијом за окупљање добровољних давалаца крви, Службом за трансфузију крви Клиничког центра, руководством у једном броју предузећа и устано-

Ред. бр.	ПРИЗНАЊЕ	Број
1.	За 5 пута дату крв	118
2.	За 10 пута дату крв	82
3.	За 20 пута дату крв	50
4.	За 35 пута дату крв	29
5.	За 50 пута дату крв	21
6.	За 75 пута дату крв	10
7.	За 100 пута дату крв	7
УКУПНО:		317

Акција давања крви на Правном факултету

"Свако давање крви је поклон"

ва, друштвима добровољних давалаца крви, месним заједницама, образовним институцијама, волонтерима и средствима информисања.

У сарадњи са образовним институцијама, Црвени крст Крагујевца је организовао 8 акција за средњошколску омладину и 10 акција за студентску омладину, у којима је крв дало: 164 средњошколаца и 351 студент, а међу њима су 223 младе особе које су примиле признање за први пут дату крв.

Пригодним, већ традиционалним активностима су обележени 11. мај - Национални дан добровољних давалаца крви и 14. јун - Светски дан добровољних давалаца крви. Са овогодишњим мотом „Свако давање крви је поклон! Придружи нам се ...“, организоване су 4 свечаности, добровољним даваоцима честитана њихова добротина уручена признања.

На пољу мотивисања добровољних даваоца крви, Црвени крст Крагујевца има веома значајну подршку образов-

них, културних институција, приватних фирми и компанија, што је омогућило реализацију свих планираних акција, а за овај број часописа смо одлучили да промовишемо друге волонтере и њихове приче, који својим делом управо доказују ту подршку и правилно схватање значаја давалаштва, свако из свог угла:

- Момчило Мома Ђукић, вишеструки добровољни давалац крви и председник Комисије за добровољно давалаштво крви

- Марија Ђорђевић, начелник Одељења за здравство Града Крагујевца и члан Комисије за добровољно давање крви

- Ива Крсмановић, ученица Прве крагујевачке гимназије, добитница друге награде на републичком конкурс „Крв живот значи“

- Мајда Коцић, ученица осмог разреда ОШ „Станислав Сремчевић“, добитница награде на конкурс „Причајмо о здрављу“.

У претходним бројевима овог часописа, било је прича и сведочанстава о де-

лима, раду и ангажовању једног великог хуманитарца. Он је саградио „мостове пријатељства“ између Србије и Републике Српске, Крагујевца и Оштре Луке, утабао путеве хуманости и добротина у многим људима, и много од њих повео путем којим се, давањем дела себе - давањем крви, спасавају животи. Његово име је Момчило Мома Ђукић и, како га Црвени крст заиста доживљава као правог хероја, уредништво и истакнута водитељка Радио –Телевизије Србије Оливера Ковачевић, одабрали су Мому Ђукића за хероја недеље у ауторској емисији поменуте водитељке „Да можда не“, 20. новембра 2014. године. У биографији која следи, уочићете разлоге за све наведено.

Момчило Мома Ђукић је рођен 1940. године у Скопљу, у сиромашној чиновничкој породици која је, 1942. године (тада четворочлана), интернирана у Бугарску где је до краја рата живела у напуштеној џамији.

По завршетку рата, породица се скрсила у Крагујевцу. Живот породице Ђукић је, као и живот осталих грађана

Даваоци крви у ТЦ "Делта парк"; последња успешна акција у 2014. години

Захвалница студенткињи за прво давање крви

Пријатељи из Палестине у Недељи Црвеног крста дају крв у Црвеном крсту Крагујевца који са Црвеним полумесециом Јерихона има потписан споразум

Признање за прво давање палестинском даваоцу

Крагујевца у то време, био веома тежак. Опстали смо, истиче Момчило Ђукић, захваљујући помоћи који смо добили од Црвеног крста. Дани и године су пролазили, Мома је стао у здравог и вредног момка, после школовања, одслужења војног рока, ступио је и у радни однос. Ипак, Мома никад није заборављао чињеницу да га је Црвени крст отхранио и омогућио да се нормално и правилно развије у човека. Стал-

но се питајући како да се одужи, до-нео је чврсту одлуку - „бићу хуман, нећу жалити себе у помагању другима, како бих вратио бар део онога што су мени пружили“. Због тога се укључује у рад организације Црвеног крста у фабрици у којој је радио. Из године у годину, Мома се несебично ангажовао у свим активностима а највише у добровољном давалаштву крви – мотивисању добровољних даваоца, организовању акција и

промоцији овог најплеменитијег чина. Његов хуманитарни рад бива препознатљив у фабрикама Механичка обрада, Фабрици аутомобила и Заводу Црвена Застава и с тога је награђиван свим признањима Црвеног крста Крагујевца, Србије и бивше Југославије.

Посебан бисер у раду овог изузетног хуманисте јесте успостављање сарадње са добровољним дава-

Девојке из Палестине добровољно дале крв

Др Слободан Китановић редовни давалац крви

Пријем у градској управи за даваоце који су крв дали 50, 75 и 100 пута

Др Александар Кличкивић редовно даје крв

Др Гордана Дамњановић, члан градског већа, даје крв

Др Александар Артоновић, давалац крви

оцима крви из Оштре Луке, Република Српска. Сарадња траје већ 32 године, преносила се на нове нараштаје, а посебно је доказала свој смисао током ратних сукоба у Босни, када су Крагујевчани слали хуманитарну помоћ и одлазили да дају крв за своје побратиме. За исказану хуманост, Момчило је награђиван високим признањима Црвеног крста Републике Српске и Санског моста. Мома је крв дао 113 пута, и пошто после навршених 65 године није више у могућности то да ради, Мома је наставио да се несебично бави промоцијом давалаштва крви и стални је пратилац, волонтер и активиста на свакој акцији коју током године организује Црвени крст, а има их преко 80.

Црвени крст Крагујевца мисли да је Момчило одавно вратио дуг, али је заправо јасно да се ни о как-

вом дугу није ни радило, у њему је само, одувек живео хуманиста који је несебично радио и помагао, и који ће, како каже, помагати све док у његовим грудима куца оно што се срцем зове.

У области добровољног давалаштва крви, протекле године смо посебно поносни на чињеницу да је, после дугог низа година, једна млада особа из Крагујевца, освојила награду на републичком конкурс у „Крв живот значи“. Ученица тада другог разреда Прве крагујевачке гимназије Ива Крсмановић, освојила је друго место у категорији литерарних радова.

На овом конкурс у је, преко организација Црвеног крста у градовима и општинама, објављеном у фебруару 2014. године, учествовало близу 21.000 ученика из више

од 600 основних и средњих школа у Србији из 93 града. Победници на овом конкурс у, ученици основних и средњих школа који су освојили прва три места у све три узрасне групе – ликовној, литерарној и категорији видео радова на тему добровољног давалаштва крви, су из: Сопота, Новог Београда, Кањиже, Врбаса, Неготина, Ваљева, Титела, Новог Сада, Оџака, Ивањице, Инђије, Трговишта, Ћићевца, Тополе, Пожеге, Крагујевца и Смедерева. Ове године, по први пут, конкурисали су и видео радови који ће бити коришћени даље у промоцији добровољног, анонимног и ненаграђеног давалаштва крви, што је и циљ конкурса.

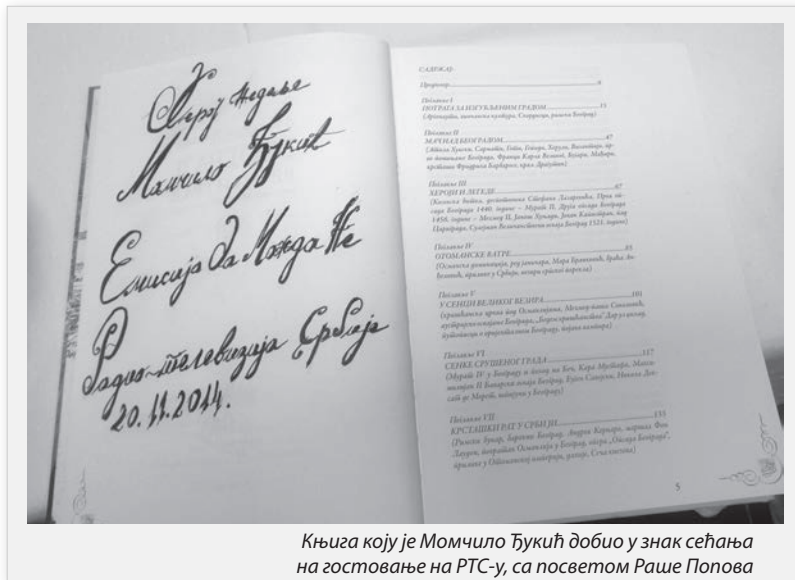
Свечана додела награда на конкурс у „Крв живот значи“ одржана је у Црвеном крсту Србије 3. јула 2014. године. Првопласирани уче-

Момчило Ђукић у друштву Оливере Ковачевић и Раше Попова

Оливера Ковачевић и Момчило Ђукић

Књига коју је Момчило Ђукић добио у знак сећања на гостовање на РТС-у, са посветом Раше Попова

Марија Ђорђевић, начелница одељења за здравствену заштиту Града Крагујевца

ници у обе категорије су имали прилику да у периоду од 26. јула до 4. августа прошле године бесплатно летују у објекту Црвеног крста Србије у Баошићима, а за друго и треће пласиране обезбеђене су вредне награде.

Овом приликом се још једном захваљујемо ученици Иви Крسمановић, на учешћу на конкурс и изузетној промоцији добровољног давалаштва крви и њеном професору срског језика и књижевности Гребовић Његошу, на подршци током трајања конкурса.

На позив упућен основним и средњим школама у Крагујевцу да се мотивишу и укључе ученици у израду ликовних радова на тему заштите и бриге о здрављу, Црвеног крста Крагујевца је добио сјајне радове креативних

ученика, од којих за ову прилику издвајамо илустрацију ученице тада VII, сада већ VIII разреда ОШ „Станислав Сремчевић“ - Мајде Коцић. За своју стриповну илустрацију значаја добровољног давања крви, Мајда је награђена на конкурс „Причајмо о здрављу“ поводом Светског дана здравља.

Током зимске кампање у сарадњи са Институтом за трансфузију крви Србије 2014. године, акцији се одазвало 140 особа, чему је значајно допринело следеће обраћање члана Комисије за добровољно давалаштво крви у мандатном периоду 2014.-2018. године, Марије Ђорђевић - начелника Одељења за здравствену заштиту Градске управе на конференцији за новинаре:

„Ја вас поздрављам у име локалне самоуправе и пуно се захваљујемо на вашем данашњем присуству

и на томе што ћете нам помоћи у реализацији ове наше хумане мисије.

У данима када се заправо захуктава редовна велика зимска кампања Института за трансфузију крви Србије и Црвеног крста Србије, и када се практично у градовима и местима у којима се организују акције досежу троцифрне бројке у погледу прикупљених јединица крви, ми смо ту да најавимо акцију која ће се у оквиру зимске кампање одржати управо у нашем граду у четвртак, 13. фебруара 2014. године у просторијама Црвеног крста у времену од 10 до 16 сати.

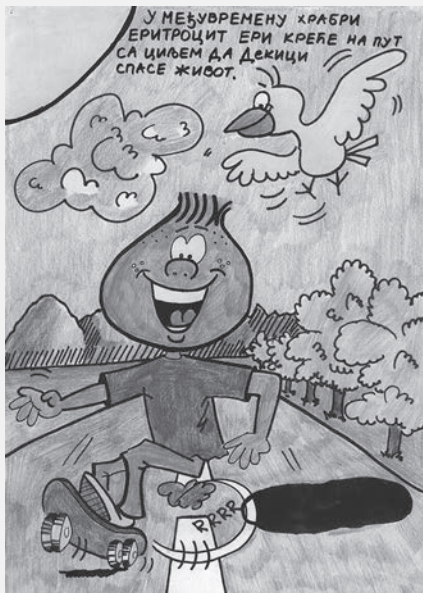
Ово је друга велика акција нашег Црвеног крста у овој години. Прва је била крајем јануара и била је намењена пацијентима Клиничког центра у Крагујевцу и била је врло успешно реализована. Ова дру-

Ива Крسمановић, чита свој рад у Црвеном крсту Србије

Његош Гребовић професор I Крагујевачке гимназије, прима награду од генералног секретара Црвеног крста Србије, г-ђе Весне Миленовић

Делови из стрипа Мајде Коцић, илустрованог на тему добровољног давалаштва крви

га акција се реализује у сарадњи са Институтом за трансфузију крви Србије, што заправо значи да ће прикупљене јединице крви бити намењене пацијентима у установама секундарног и терцијалног нивоа здравствене заштите, где је и највећи број животну угрожене пацијената којима је потребна крв. Верни пратилац Института је наш Црвени крст који годинама уназад постиже дивне резултате на пољу мотивисања давалаца крви и врло успешно шири мрежу добровољних давалаца и сваке године успева да надмаши сам себе, а тако је било и овог пута. Добрим делом захваљујући управо њиховој подршци, наш Кли-

нички центар успева да обезбеди адекватне количине крви и збрине наше животну угрожене пацијенте који се лече у Клиничком центру Крагујевац.

Град Крагујевац је ту да пружи финансијску и логистичку подршку и да заправо на тај начин испуни своју законску, али изнад свега своју моралну и људску обавезу.

Остаје ми само да позovem наше суграђане и суграђанке да се прикључе овој акцији, да уколико до сада нису давали крв - то учине по први пут и направе тај први и најтежи корак, а ја сам сигурна да, када се једном укључе у мрежу да-

валаштва, ће она успети врло „перфидно“ да заплете њихова срца и да их неће пустити ван. А оне који су већ у мрежи давалаца, позивам да уколико је прошло довољно времена од претходног давања, то још једном учине и потврде статус редовног добровољног даваца крви.

Др Дејан Миладиновић, члан Комисије Црвеног крста за ДДК, у једној од акција

Маријана Стојановић, промотер и члан комисије Црвеног крста за ДДК

Препоручујемо програм Истраживање хуманитарног права

Сања Дрезгић-Остојић, стручни сарадник
Црвеног крста Србије

Истраживање хуманитарног права (ИХП), представља међународни образовни програм за младе узраста од 13 до 18 година. Програм је дизајниран од стране Међународног комитета Црвеног крста у сарадњи са Центром за развој образовања и реализује се у преко 100 земаља широм света.

Основи образовни програм Истраживање хуманитарног права нуди 32 часа активности које упознају младе са основним правилима и принципима међународног хуманитарног права (МХП). Материјали који се користе у раду, а који је засновани на историјским ситуацијама и савременим догађајима, приказују на који начин МХП штити живот и људско достојанство током оружаног сукоба и утиче на смањење и превенцију патње и разарања као последица рата.

Међународно хуманитарно право је део међународног јавног права и представља систем правних правила која се примењују у оружаном сукобу и поводом оружаног сукоба, односно правилима међународног хуманитарног права се уређују односи између страна које су у оружаном сукобу и односи између тих страна и неутралних држава; оних које у оружаном сукобу не учествују.

Међународно хуманитарно право садржи правила која су намењена да се заштите жртве рата и да се спрече сувишне патње и разарања.

Поред термина међународно хуманитарно право, често се користе и термини међународно ратно право или међународно право оружаних сукоба. Реч је о истом систему правних правила – оном који се примењује у оружаном сукобу.

Млади истражују међународно хуманитарно право кроз сагледавање етичких и хуманитарних питања која проистичу из оружаног сукоба, концепта који се тичу поштовања и заштите људског живота и достојанства и њихове примене у стварним ситуацијама сукоба и насиља и односа између екстремних ситуација рата и других облика насиља. Програм ИХП има за циљ да подигне свест младих у вези са потребом за постојањем хуманитарних норми, да унапреди њихово разумевање различитих перспектива и допринесе повећању интересовања и одговорном укључивању у догађаје на локалном и међународном нивоу.

Програм ИХП доприноси позитивним променама у понашању, које се развијају из идеје поштовања живота и људског достојанства, грађанске одговорности и солидарности. Имајући ово у виду, програм ИХП може бити укључен у широк спектар различитих предмета у оквиру образовног система, а посебно дела који се односи на грађанско образовање.

Садржаји програма ИХП су повезани са академским предметима који се изучавају у оквиру друштвених наука као што су наука о грађанским правима и дужностима, филозофија, историја, право и књижевност. Методе својствене овом програму утичу на развијање и унапређење важних академских и животних вештина као што су комуникација, учтиво неслагање, аргументовање, истраживање, решавање проблема, критичко размишљање и сл.

Рад на развоју програма ИХП започео је 1999. године успостављањем

мреже двадесетак центара у различитим деловима света који су имали задатак да процене интересовање и формирају неформалне међународне експертске групе. Групе су чинили представници образовних власти, националних друштава Црвеног крста и Црвеног полумесеца, специјализованих организација, као и независни стручњаци за образовање. Истраживање које је спроведено у 35 фокусних група са учешћем од преко 600 младих, значајно је допринело процесу развоја програма ИХП и обезбедило информације о специфичностима локалних образовних садржаја. Црвени крст Србије реализује про-

Међународно хуманитарно право има порекло у различитим културама и религијама, широм света. Иста или слична правила јављала су се у различитим цивилизацијама. Међународно хуманитарно право је универзално. Оно није ни европско, ни азијско ни америчко, није ни хришћанско, ни исламско ни јудејско. Међународно хуманитарно право припада свим светским културама и религијама.

грам ИХП од 2003. године у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја, Међународним комитетом Црвеног крста и Данским Црвеним крстом.

Програм се реализује кроз мрежу организација Црвеног крста Србије чије су активности усмерене на рад са младима и кроз акредитовани програм обука за наставнике друштвених наука које реализује седиште Црвеног крста Србије уз подршку организација Црвеног крста у градовима и општинама и едукованих тренера програма ИХП.

Поред основног образовног пакета програма ИХП у трајању од 32 часа, сачињене су и краће верзије програма које су допринеле његовом лакшем уклапању у различите садржаје образовних система и различите формате активности са младима. Дизајниран је кратки програм ИХП у трајању од 9 часова намењен за укључивање у образовни систем у Србији и мини ИХП у трајању од 5 ча-

Теме су привлачне, садржај веома занимљив са сликовитим материјалом, филмовима и текстовима. До тада нисам знао да постоје међународно регулисана правила понашања у оружаним сукобима и санкције за њихово евентуално непоштовање. Схватио сам из ових предавања да и рат има неке своје норме и правила којих се треба придржавати... У уџбеницима, литератури, у медијима рат никада није тако представљен. Увек се говори о жртвама, о њиховом броју, нападачима, а о правима не.. На тај начин схватио сам да чак и у рату... треба да будемо хумани.

Далибор Матејевић, ученик, IV разред гимназије, Неготин

сова намењен упознавању волонтера Црвеног крста са програмом ИХП.

Од 2003. до данас укупно 99 организација Црвеног крста у градовима и општинама учествовало је у реализацији програма ИХП, а преко 700 волонтера и стручних сарадника је едуковано за реализацију радионица са младима. Преко 12000 младих је учествовало у програму и формирана је група од 34 тренера Црвеног крста Србије за реализацију радионица са наставницима Грађанског васпитања. Од акредитације програма до данас 730 наставника друштвених наука је похађало семинаре.

Као што и назив програма Истраживање хуманитарног права, сугерише, истраживање је основни педагошки приступ овог програма. Наставник/едукатор заједно са ученицима истражује теме, али истов-

питање постоји један тачан одговор.

Са тим у вези програм ИХП доприноси развоју и унапређењу важних вештина:

Комуникација и критичко размишљање

Ученици унапређују своје комуникацијске вештине тако што слушају друге, читају, пишу, дискутују, учествују у дебатама и раду у малим групама. Они изоштравају своје вештине у анализи и истраживању кроз интерпретацију, идентификовање последица, решавање проблема и анализу дилема.

Вештине критичког размишљања се могу шире дефинисати као способност да се размишља креативно, сумња, доноси одлуке, решавају проблеме, визуелизује, аргументује, ана-

Међународно хуманитарно право се развијало у два паралелна правца. Са једне стране развијала су се правила која су се односила на заштиту одређених лица у оружаној сукобу (рањеника, болесника, цивила, ратних заробљеника). Та правила се односе на заштиту лица која не учествују или су престала да учествују у операцијама и примењују се у оружаној сукобу и непосредно после њега. Углавном су правни извори који су били посвећени овој заштити усвајани у Женеви, па је отуда за целу групу тих правила настао и посебан назив Женевско право. Имајући у виду посебну улогу Црвеног крста у развоју тих правила, неки аутори су склонили да ова правила називају и правом Црвеног крста.

Упоредо са тим развијала су се и правила која су се односила на забрањене начине и средства ратовања, као и на заштиту одређених објеката у рату. Ова група правила се, углавном, односи на борце и примењује се у току оружаној сукоба. Она су, махом, усвајана у Хагу и отуда за њих назив Хашко право.

ремено он је и извор информација и ментор показујући им на који начин питања могу бити уоквирена и информације састављене. За разлику од традиционалних метода учења о рату, у програму ИХП није циљ да се овлада свим чињеницама нити да се меморишу сви историјски датуми. Уместо тога, програм истиче значај поштовања и заштите живота и људског достојанства у оружаној сукобу и осталим ситуацијама насиља. Ученици разматрају етичка питања која доприносе разматрању сопствених вредности, традиције очекивања и идеје да за свако

лизира, интерпретира и да се зна како се учи. Програм ИХП користи различите наставне методе за које је доказано да промовишу критичко размишљање укључујући:

- Захтевање образложење идеја и испитивање стратегија закључивања;
- Суочавање ученика са алтернативама и провокативним питањима;
- Постављање отворених питања;

Програм ИХП је један од програма за које кажемо да су веома добро структурирани и осмишљени. Програм обилује детаљно разрађеним радионицама и разноврсним материјалима за рад, методама рада. Обилује великим спектром тема и садржајима који су универзални и зато увек и свугде применљиви.
Мелита Ранђеловић, педагог, ИХП тренер

- Захтевање да током дискусије ученици буду одговорни.

ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ

Програм ИХП директно утиче на социјалне/интерперсоналне и когнитивне вештине. Ове вештине су даље оснажене као последица предмета изучавања и на начин на који се учење спроводи. Резултат је да програм ИХП помаже ученицима да направе праве изборе у својој будућности, изборе који могу да спрече насиље и понашање високог ризика. Иако програм ИХП није сам по себи програм орјентисан искључиво на животне вештине, његов садржај као и методе учења су у складу са приступом за развој животних вештина.

Основни образовни пакет програма Истраживање хуманитарног права садржи пет модула и укупно траје 32 часа. Сваки модул има централну тему и садржи неколико истраживања или лекција. Свако истраживање представља план лекције, који одређује време потребно да се садржај лекције представи, различите активности за ученике, ресурси који су стављени на располагање наставнику и начини процене наученог. Једно истраживање може да садржи између једног до три школска часа у трајању од 45 минута. Основна идеја програма ИХП је да истражи концепте који су у вези са искуством оружаној сукоба.

Структура основног образовног пакета програма Истраживање хуманитарног права:

УВОДНО ИСТРАЖИВАЊЕ

- Уводно истраживање: Сlike и запажања

МОДУЛ 1: ХУМАНИТАРНА ПЕРСПЕКТИВА

- Истраживање 1А: Шта посматрачи могу да учине?
- Истраживање 1Б: Разматрање хуманитарних поступака
- Истраживање 1Ц: Дилема посматрача

МОДУЛ 2: ОГРАНИЧЕЊА У ОРУЖАНОМ СУКОБУ

- Истраживање 2А: Ограничавање разарања
- Истраживање 2Б: Кодекси током времена
- Истраживање 2Ц: Деца војници као предмет пажње

Ивана Зубовић, стручни сарадник Црвеног крста Србије

- Истраживање 2Д: Противпешадијске мине као предмет пажње

МОДУЛ 3: ПРАВО НА ДЕЛУ

- Истраживање 3А: Откривање кршења
- Истраживање 3Б: Из перспективе борца
- Истраживање 3Ц: Ко је одговоран?
- Истраживање 3Д: Студија случаја Ми Лај

МОДУЛ 4: ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПРАВДЕ

- Истраживање 4А: Разлози за правду
- Истраживање 4Б: Развој међународних трибунала

МОДУЛ 5: ОДГОВОР НА ПОСЛЕДИЦЕ СУКОБА

- Истраживање 5А: Потребне које су последица ратних разарања
- Истраживање 5Б: Усмеравање пажње на заштиту затвореника
- Истраживање 5Ц: Етика хуманитарне акције

ЗАВРШНО ИСТРАЖИВАЊЕ

- Завршно истраживање: Куда даље?

Образовни пакет програма Истраживање хуманитарног права у трајању 9 школских часова је у Србији прилагођен за укључивање у образовни систем. Теме су дефинисане тако да пруже наставницима предлоге за планирање и извођење ИХП часова.

Током рада на овим садржајима, наставници могу да се користе и следећим материјалима:

- Водич кроз међународно хуманитарно право
- Сусрет са јаким емоцијама – водич за примену програма Истраживања хуманитарног права
- Видео прилози уз програм

Истраживање хуманитарног права

- Видео прилози Примери чојства
- Методолошки водич
- Одговори на питања о међународном хуманитарном праву

Образовни пакет у трајању од 9 школских часова је сачињен уз коришћење основног пакета развијеног од стране Међународног комитета Црвеног крста, у сарадњи са Центром за развој образовања, а по упутствима Министарства просвете Републике Србије. Материјале је за примену у нашој земљи адаптирала чланице Групе МОСТ уз подршку Факултета политичких наука, Универзитета у Београду, делегације МКЦК у Београду, Црвеног крста Србије. Теме 9 часовног образовног пакета програма ИХП су следеће:

1. Уводно истраживање
2. Улога појединца – шта посматрач може да учини да би заштитио живот и људско достојанство
3. Хуманитарни поступак - сложеност, дилема, социјални притисак
4. Основе међународног хуманитарног права и однос хуманитарног права и људских права
5. Кодекси током светске историје и примери из историје Србије
6. Одговорност за поштовање међународног хуманитарног права
7. Разлози за суочавање са кршењима МХП-а и начини на које се према кршењима може односити
8. Судови за ратне злочине
9. Етика хуманитарне акције о ОПЦИОНО: Деца војници

Образовни пакет МИНИ ИХП има за циљ да истражи принципе и основна правила међународног хуманитарног права и састоји се од 5 узастопних активности (радионица), у трајању од 45 мин, а које су дизајниране на начин да могу да се спроведу у фомалном и у неформалном образовању младих као и осталих заинтересованих група. МИНИ ИХП се може користити у виду полудневне радионице или може да се реализује као засебних 5 сесија. Овај материјал који је развијен од стране Међународног комитета Црвеног крста је краћа, модификована верзија програма Истраживања

хуманитарног права. Током процеса развоја, овај материјал је тестиран са 500 младих из више од 20 земаља. Србија је била једна од земаља у којој је овај кратак програм тестиран.

Теме МИНИ ИХП образовног пакета су следеће:

- Радионица 1: Хуманитарна перспектива
- Радионица 2: Основна правила међународног хуманитарног права
- Радионица 3: Право у акцији
- Радионица 4: Кршења међународног хуманитарног права
- Радионица 5: Суочавање са кршењима МХП-а

Зашто је важно учити ИХП ?

Различите форме насиља, укључујући и оружане сукобе, веома су изражене у савременом свету и практично свим друштвима, директно погађајући младе људе. Млади људи су константно изложени како медијском покривању насиља тако и производима за „забаву“ у којима је присутно насиље. Постојање и поштовање правила у ситуацијама насиља било је присутно у свим друштвима и свим временима – спознаја о њима помаже разумевању регулаторних механизма потребних за суживот са групама другачијим од сопствене. У пост-конфликтним друштвима и у временима друштвене обнове истраживање ових норми и принципа има смирујући и помирујући ефекат. Све земље света обавезане су на поштовање основних норми хуманитарног права као и на информисање својим грађана о њима – тиме је упознавање са њима део образовања савременог грађанина. Истраживање хуманитарног права је развијено под претпоставком да је образовање у вези са међународним хуманитарним правом релевантно, значајно, и корисно за младе у свим друштвима. Садржај је важан и правовремен свугде у свету - без обзира на искуство одређене земље у оружаном сукобу или другим ситуацијама насиља, и томе у прилогу иде неколико разлога:

- Различите форме насиља, укључујући и оружане сукобе, веома су изражене у савременом свету и практично свим

За успех обуке мислим да је веома позитиван постепен прелаз са прве теме, одн. хуманитарне перспективе из свакодневног живота (нпр. храбри продавац), ка оним темама које су много више везане за саме оружане сукобе. Такође веома је позитивно то што је начин рада заснован на ангажовању самих учесника, а не по принципу класичних предавања. Ово је најбољи начин да се разуме, па и објасни комплексност хуманитарног права у целини. Теме су конципиране тако да се учесници у потпуности ангажују у дискусији, уче се да користе аргументе и избегавају предрасуде.

Јована Кузмановић, студенткиња, Факултет политичких наука

друштвима, директно погађајући младе људе;

- Млади људи су константно изложени како медијском покривању насиља тако и производима за „забаву“ у којима је присутно насиље;
- Постојање и поштовање правила у ситуацијама насиља било је присутно у свим друштвима и свим временима – спознаја о њима помаже разумевању регулаторних механизма потребних за суживот са групама другачијим од сопствене;
- У пост-конфликтним друштвима и у временима друштвене обнове истраживање ових норми и принципа има смирујући и помирујући ефекат;
- Све земље света обавезане су на поштовање основних норми хуманитарног права као и на информисање својих грађана о њима – тиме је упознавање са њима део образовања савременог грађанина;

Истраживање хуманитарног права настоји да помогне младима да прихвате принципе хуманости у њиховом свакодневном животу.

међународна дешавања и хуманитарне акције и да их анализирају користећи знања која су стекли;

- изградбе капацитете да сагледавају конфликте из хуманитарне перспективе. Генерално, програм ИХП доприноси развоју социјалне свести и утиче на развој грађанске одговорности код младих. ИХП истиче важност заштите живота и људског достојанства током оружаног сукоба, али и у свим другим околностима. Према томе, ИХП доприноси грађанском образовању на свим нивоима: локалном, националном, глобалном. Програм је транс-националан и обухвата политички, друштвени, верски и културни контекст, а истовремено може бити прилагођен различитим образовним системима. Може се користити у било ком политичком контексту и образовном систему, а његов флексибилни оквир дозвољава да се лако интегришу сви у будућности додати садржаји МХП.

Програм Истраживање хуманитарног права у Србији

Црвени крст Србије је започео са реализацијом програма Истраживање

разовни систем, а са друге они који могу бити коришћени кроз неформалне едукације у оквиру националних друштава Црвеног крста/Црвеног полумесеца, а у складу са мандатом Црвеног крста/Црвеног полумесеца да шири знање о међународном хуманитарном праву.

Програм Истраживање хуманитарног права Црвени крст Србије спроводи од 2003. године као ван-школску активност Црвеног крста, кроз мрежу локалних организација. Од 2003. до 2014. године укупно 767 просветних радника – волонтера Црвеног крста као и 13483 младих узраста од 16 до 18 година је учествовало на едукацијама из овог програма. Током периода реализације програма Црвени крст Србије је формирао тим едукатора просветних радника односно реализатора програма за наставнике.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије је од почетка примене програма у Србији био укључен у његову реализацију. На основу инструкција министарства програм је адаптиран за контекст Републике Србије.

У периоду 2003. до 2006. године Министарство просвете је тестирало програм у 16 средњих школа у Београду као и у етнички мешовитим срединама у Србији. Након тестирања Центар за евалуацију у образовању института за психологију Филозофског факултета је проценивао да ли програм утиче на промену ставова и понашања код ученика након активног учешћа на радионицама и главни закључци су следећи:

- "Након учешћа у програму ученици су показали значајно више ниво просоцијалног понашања, што указује на њихову већу осетљивост за проблеме коју су уско повезани са хуманитарним правом;
- Програм Истраживање хуманитарног

Заједничка изјава ЕУ из 2003. године: „Дубоко забринута због штетног и распрострањеног утицаја оружаних сукоба на цивиле и њихових дугорочних последица на одрживи и дуготрајан мир, безбедност и развој, као и због све чешћих случајева кршења МХП, што, између осталог указује на недовољно познавање и поштовање међународних хуманитарних принципа и стандарда, Европска Унија ће се залагати за подизање свести у широј јавности о важности МХП. „Европска Унија ће тежити постизању овог циља кроз широк спектар принципа и мера на националном и међународном нивоу, укључујући:

- иницијативе које имају за циљ бољу комуникацију и више информација у јавности о МХП као и веће ангажовање јавности на поштовању принципа МХП;
- иницијативе које имају за циљ боље разумевање и уважавање принципа МХП, нарочито међу младим људима, укључујући промовисање одговарајућих образовних материјала, као што је МКЦК програм "Истраживање хуманитарног права"."

Нарочито ИХП доприноси да млади:

- разумеју неопходност поштовања живота и људског достојанства;
- разумеју хуманитарна питања као и различите аспекте МХП и комплексности његове примене;
- покажу интересовање за тренутна

хуманитарног права 2003. године уз подршку Данског Црвеног крста.

До данас развијено је више форми програма које су намењене различитим групама. Са једне стране развијени су програми намењени укључивању у об-

Чланови ОТЈ "ДР Елизабет Рос" приликом полагања венаца стрељаним ђацима у шумарицама

Волонтери Црвеног крста одају почаст стрељаним ђацима и другим октобарским жртвама на "Великом школском часу"

2005. године, као волонтер ЦК Параћин, на позив секретара, одлазим на четвородневни семинар ИХП-а који се одржавао у Параћину и био је намењен просветним радницима као и стручним сарадницима Црвеног крста..... Сам назив програма деловао је помало застрашујуће и скоро да је обећавао све оно што мене тешко може да заинтересује, а то су правни термини, закони, законитости и њихова истраживања... Сувопарно, тешко и апсолутно незанимљиво. После првих неколико радионица потпуно се подигао вео заблуде који сам имала о програму (опет само на основу назива), а четири дана истраживања по теми је било право задовољство, изазов, могла сам да питам, да дискутујем, да негодујем... Упоредити први и последњи дан едукације је тек право задовољство. Ако решите да себе пријатно изненадите, ово је одличан програм. Осим што се пролази кроз фантастичне приче, можете сигурно подићи своје самопоуздање и веру да на једноставан начин можете стећи сазнања о темама које вам могу бити потпуно застрашујуће, на први поглед.

Тешко ми је да издвојим шта ме је то посебно интересовало, али ћу истаћи области и делове из едукације који су ме увек изненађивали. Морам истаћи први део, сусрет са причама из стварног живота, реакције на ове приче и ликове, посебно када се учесници ставе у улогу актера или посматрача те су пуни емоција, неверице да се тако нешто дешава, неверовања да ситуација није увек решива у позитивном смислу... Свака радионица у којој је учесник могао преузети улогу ликовца (заробљеник, али и онај који је заробљавао, војно лице које мора донети важне одлуке поштујући правила хуманитарног права, разликовање цивилног од војног циља...) је емитовала суштину пројекта, и водила ка озбиљном истраживању и веровању о потреби постојања хуманитарног права.

Моја велика жеља је да се бавим дифузијом у области програма ИХП, да се надале усавршавам и размењујем искуства са осталим тренерима. Циљ је да што више младих људи прође кроз овај програм јер ми и лично искуство говори да овај програм мења човека у једног бољег, већег, човекољупца.

ИХП је код мене најпре изазвао потребу да озбиљно посветим своје време Црвеном крсту и људима којима би нека моја знања и вештине биле корисне. Осећај да свако може да нађе своје место и буде користан заједници и околини је прави подстрек за креативност и ангажовање младих људи.

Александра Атанасковић, наставник разредне наставе,
ИХП тренер и координатор за инклузију, ЦК Параћин

права је резултирао повећањем степена социјалне одговорности односно повећањем спремности да се ангажују у

ситуацијама, а у којима је угрожен психички или физички интегритет неке особе."

ПРЕЗЕНТАЦИЈА "СЕЛУ У ПОХОДЕ"

Током 2006. године Министарство просвете је упутило препоруку Заводу за унапређење образовања и васпитања да се садржаји програма ИХП укључе у програм предмета Грађанско васпитање у средњим школама.

Током 2007. године Завод за унапређење образовања и васпитања заједно са Министарством просвете формирао је радну групу на којој су дате препоруке да се Истраживање хуманитарног права угради у садржаје Грађанског васпитања, што је у процесу имплементације.

Као резултат дугогодишњег рада на програму ИХП крајем 2008. године Министарство просвете и науке Републике Србије, Међународни комитет Црвеног крста и Црвени крст Србије, су потписали Споразум о сарадњи са главним циљем да се садржаји програма ИХП интегришу у план и програм предмета Грађанско васпитање за другу годину средњих школа.

Од 2009. године кратки програм Истраживање хуманитарног права за обуку наставника друштвених наука је акредитован од стране Завода за унапређење образовања и васпитања за школску 2009./2010. и од тада сваке године за редом.

У периоду 2008.- 2010. уз финансијску подршку Међународног комитета Црвеног крста и у сарадњи са Министарством просвете Републике Србије, а у складу са програмом акредитованим за школску 2009./2010 и 2010./2011 годину, Министарство просвете и науке и Црвени крст Србије су организовали 30 семинара не којима је учествовало укупно 450 просветних радника од којих је 351 стекао услов за добијање уверења о стручном усавршавању, а уз подршку мисије ОБЕСа у Србији додатних 68 наставника грађанског васпитања је едуковано током 2013. године.

Било да су у питању владе, организације, или појединци, сви ми можемо дати важан допринос примени међународног хуманитарног права, знати је поштак.

Координатори програма у Црвеном крсту Србије

Ивана Зубовић
Сања Дрезгић Остојић

Mabel Dearmer
Мејбл Дирмер
1872-1915

Lorna Feriss
Лорна Ферис
1887-1915